БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 137 (18.913). ● Шанба, 16 июнь 1984 йил ● Баҳоси 3 тийин.

В. И. ЛЕНИННИНГ МАКТУБЛАРИ

Янги, тўлдирилган нашр бўлиб босмадан чиққан тўплам «Ленин — ўртоқ, инсон» деб аталган. Китобда В. И. Лениннинг кўпдан-кўп мактублари ва ёзишмалари, унинг телеграмма ва баёнотларидаги резолюциялари, шунингдек доҳийни яқиндан билган, у билан учрашган ва бирга ишлаган кишиларнинг эсдаликлари киритилган.

«Оддий ва дилкаш», «Унинг қалби халқ меҳри билан урарди» бўлимларида ҳар бири В. И. Лениннинг унутилмас образини тўлдирадиган ҳужжатлар тўпланган. (ТАСС).

ОШИРИЛГАН МАЖБУРИЯТЛАР БАЖАРИЛДИ

Фарғона областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун мусобақалашиб, давлатга пилла топшириш юзасидан олинган оширилган социалистик мажбуриятларини 1984 йил 12 июнь куни бажардилар. Тайёрлов пунктларига область пиллачилик тарихида биринчи марта 6202,5 тонна пилла етказиб берилди, план 112,1 процент бажарилди. 90 процент пилла юқори сортларга топширилди.

Областнинг барча районлари рекорд ҳосил олишга эришишга салмоқли ҳисса қўшдилар.

Киров районининг пиллачилари тўрт йил ичида ўн бир йиллик планни бажардилар. Ўзбекистон районидаги Ғафур Ғулом номли ва Олтиариқ районидаги «Комсомол» колхозлари ҳам пилла тайёрлаш беш йиллик планини тўрт йилда уддаладилар.

Йилнинг дастлабки меҳнат ғалабасидан илҳомланган область меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам ишлар суръатини ошириб, ўз куч-ғайратларини юбилей йили ва умуман ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришга сарфламоқдалар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигини янада ривожлантириш ҳамда чуқурлаштиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида

БАЁНОТ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг олий даражадаги Иқтисодий кенгашида қатнашган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларининг раҳбарлари ҳамда ҳукумат бошлиқлари қардош мамлакатлар иқтисодий тараққиёти ва ўзаро ҳамкорлигининг ҳозирги босқичи ҳамда истиқболлари энг муҳим масалаларини муҳокама қилиб, шу ҳамкорлик миқёсларини янада кенгайтириш ва самарадорлигини ошириш зарурлиги ҳамда актуаллиги тўғрисида якдиллик билан бир фикрга келдилар.

Кенгаш қатнашчилари шуни уқтириб ўтдиларки, 70-йилларда, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг 1969 йилда олий даражада ўтказилган XXIII (махсус) сессиясидан кейин социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари халқларнинг фидокорона меҳнати туфайли коммунистик ва ишчи партиялар раҳбарлигида ўзларининг иқтисодий ва илмий техникавий потенциалини анча мустаҳкамладилар, катта-катта социал программаларни амалга оширдилар, халқ фаровонлигини муттасил ўстиришни, фан, маориф, маданият, соғлиқни сақлаш, социал таъминотни янада ривожлантиришни таъминладилар. Қардош партиялар ва давлатларнинг баҳамжиҳат ҳаракатлари янада чуқурлашди ва кўп қиррали бўлиб қолди. Бу эса социализм ва коммунизм қурилишида салмоқли муваффақиятларга эришишга кўмаклашди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг тажрибаси ва практикаси социализмга хос бўлган капитализмдан туб устунликларни, чунончи, социал ва миллий тенг ҳуқуқлиликни, экономика планли ривожлантирилишини, жамиятнинг ғоявий жипслигини, келажакка комил ишончни, инсон ҳақида доимий ғамхўрлик қилиш ва шахс ҳар томонлама камол топтирилаётганини яққол намойиш этди. Шу асосда социалистик турмуш тарзи боййимоқда, социализмнинг сиёсий системаси ривожланмоқда, инсонга амалда энг кенг ҳуқуқлар ва эркинликларни гарантиялаб берувчи социалистик демократия такомиллашмоқда.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ва социал тараққиёти капиталистик мамлакатлардаги кризисли аҳволга мутлақо зиддир. Капитализмнинг чуқур иқтисодий кризислардан ва ўткир социал-сиёсий ларзалардан халос бўлишга ноқобиллиги яна тасдиқланмоқда.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ошиб бораётган иқтисодий қудрати улар ўтказаётган тинчлик, халқаро кескинликни юмшатиш ва бошқа давлатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик сиёсатининг моддий асоси бўлиб қолди. Инсониятнинг ижтимоий тараққиётини белгиловчи омил бўлмиш социализмнинг халқаро обрў-эътибори анча ошди. Унинг дунё ривожи жараёнига таъсири кучайди.

Қардош мамлакатлардан ҳар бирининг ҳар томонлама тараққиёти ва уларнинг иқтисодий ривожланиш даражасини бир-бирига яқинлаштириб олишнинг муҳим омили бўлиб қолган ҳамкорликни чуқурлаштириш ва социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш мақсадида коллектив бўлиб ишлаб чиқилган йўлнинг тўғрилиги ва замонавийлиги тўла-тўкис тасдиқланди.

Улар ўртасидаги муносабатларда социалистик интернационализм, давлат суверенитетини, мустақиллик ва миллий манфаатларни ҳурмат қилиш, мамлакатларнинг ички ишларига аралашмаслик, тўла тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик ва ўзаро ўртоқларча ёрдамлашишнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши уставида ҳамда ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва такомиллаштириш, социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш комплекс программасида мустаҳкамланган принциплари қарор топди, амалга оширилмоқда ва изчиллик билан турмушга татбиқ этилаверади. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлардан ҳар бири, айниқса Совет Иттифоқи қардош давлатларнинг ҳар томонлама ўзаро алоқаларини чуқурлаштиришга, уларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшмоқда.

Кенгаш қатнашчилари ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва такомиллаштириш ҳамда социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш комплекс программасининг, узоқ муддатли кўп томонлама ва икки томонлама ҳамкорлик программаларининг актуаллигини, бу ҳужжатларнинг қоидалари амалий ишларда рўёбга чиқарилаётганлигини уқтириб ўтдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг халқ хўжалиги ва ўзаро ҳамкорлиги планли равишда ривожланаётганлиги кўпгина соҳаларда капиталистик дунёда бошланган иқтисодий кризиснинг ўз экономикаларига таъсирини анча камайтириш, империалист доираларнинг агрессив йўлига, АҚШ ва унинг баъзи иттифоқчиларининг иқтисодий тазйиқ ва камситиш сиёсатини ўтказиш йўлидаги уринишларига қаршилик қилиш имконини берди.

Шу билан бирга кенгаш қатнашчилари ўзаро ҳамкорликни кенгайтириш, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялашни чуқурлаштириш, қардош мамлакатлар ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан янада самаралироқ фойдаланиш манфаатларини кўзлаб, ўзаро савдо-сотиқни кўпайтириш, уларнинг халқлари фаровонлигини ошириш учун ҳали катта-катта резервлар борлигини уқтирдилар.

Қардош партиялар ва ҳукуматларнинг раҳбарлари бутун диққат-эътиборни кейинги йилларда ўзгариб қолган ички ва ташқи шароитлардан келиб чиқадиган вазифаларни ҳал этишга қаратдилар.

Улар ўз мамлакатларининг план ва хўжалик органларига шу беш йиллик охиригача қолган давр учун халқ хўжалик планларини ишлаб чиқиш ва товар обороти тўғрисидаги йиллик протоколларни келишиб олиш чоғида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан савдо-сотиқни ўзаро манфаатли асосда ва амалдаги узоқ муддатли битимларнинг ҳажмларидан ташқари кенгайтириш имкониятларини қидириб топишни топшириш ҳақида келишиб олдилар.

Кенгаш қатнашчилари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўзаро ҳамкорликни янги поғонага кўтариш учун зарур имкониятларнинг ҳаммасига эга эканликларига ишонч билдирдилар. Қуйидагилар ҳозирги босқичда экономика ва ўзаро ҳамкорлик соҳасида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг энг муҳим вазифалари эканлиги хусусида якдилдирлар:

экономикани интенсив йўлга жадал кўчириш, унинг самарадорлигини, ижтимоий ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш, мавжуд моддий ва меҳнат ресурсларидан оқилона ва тежаб-тергаб фойдаланиш, асосий фондлардан ва фан-техника потенциалидан яхшироқ фойдаланиш ҳисобига ошириш;

социалистик жамиятнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашнинг, халқ фаровонлигини оширишнинг негизи бўлмиш ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришни таъминлаш;

маҳсулотнинг техникавий даражасини, пишиқлиги, пухталигини ва сифатини ошириш, унинг турларини кўпайтириш ва тезроқ янгилаб туриш;

аввало саноатнинг ишлама тармоқларида экспорт имкониятини ривожлантириш;

ишлаб чиқарувчи кучларни янада оқилона жойлаштириш;

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиш даражаларини ва аввало ВСР, Куба Республикаси ва МХРнинг иқтисодий ривожланиш даражаларини Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган Европа мамлакатларининг даражалари билан тадрижий равишда бараварлаштириб олиш жараёнини жадаллаштириш.

Кенгаш Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ўзаро ҳамкорлик билан боғлиқ бўлган соҳалардаги, манфаатдор мамлакатларнинг эса социал-иқтисодий ривожланишнинг бошқа соҳаларида шу мамлакатлар зарур деб ҳисоблаган даражада келишиб олишни чуқурлаштириш ишида янги қадам қўйишга қарор қилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар мана шундай келишиб олишни ўзаро қизиқишга сазовор бўлган ва қардош мамлакатлардан ҳар бири узоқ истиқболга мўлжалланган иқтисодий ривожланиш ва ҳамкорлик йўналишларини белгилаши учун муҳим аҳамиятга эга бўлган йирик иқтисодий проблемаларни ҳал этиш йўлларини коллектив асосда ишлаб чиқиш, илм-фан, техника, моддий ишлаб чиқариш ва капитал қурилиш соҳаларидаги бевосита ўзаро алоқа йўлларини биргаликда белгилаш, деган маънода тушунадилар.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг «ТИНЧЛИКНИ САҚЛАШ ВА ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК»

ДЕКЛАРАЦИЯСИ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг Москва шаҳрида ўтказилган Иқтисодий кенгашига йиғилган Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Вьетнам Социалистик Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Куба Республикаси, Монголия Халқ Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Румыния Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Чехословакия Социалистик Республикасининг олий намояндалари жаҳон халқлари ва ҳукуматларининг эътиборини планетада тинчликни мустаҳкамлаш ҳамда инсоният тараққиёти манфаатлари йўлида халқаро сиёсий ва иқтисодий муносабатларнинг нормал ривожланишини таъминлаш борасида кечиктириб бўлмайдиган тадбирларни амалга ошириш зарурлигига жалб этишни ўзларининг бурчи деб ҳисоблайдилар.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг 1983 йил 5 январда Прагада қабул қилинган Сиёсий декларациясида ва БХР, ВХР, ГДР, ПХР, РСР, СССР ҳамда ЧССР раҳбар партия ва давлат арбобларининг 1983 йил 28 июнда Москвада берган қўшма баёнотида жаҳоннинг энг муҳим проблемаларини ҳал этишнинг амалий ва реалистик программаси баён этилган. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг олий даражадаги Иқтисодий кенгаши қатнашчилари ана шу ҳужжатларга мувофиқ тинчликни таъминлаш ҳамда иқтисодий соҳадаги халқаро муносабатларни соғломлаштириш манфаатлари йўлида ҳаракат қилишга азму қарор берганликларини тасдиқлайдилар.

Коммунистик ва ишчи партияларнинг раҳбарлари ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар давлат ва ҳукуматларининг бошлиқлари шунга асосланадиларки, дунёдаги сиёсий ҳамда иқтисодий вазият барча мамлакатлар билан халқларнинг манфаатларига ҳар қачонгидан кўра кўпроқ даҳлдордир, бинобарин улар тинчликка таҳдид кучайганлигидан ўзларининг астойдил ташвишланаётганликларини билдирадилар. Империализмнинг, аввало Америка империализмининг агрессив доиралари муҳолифлик йўлини ўтказаётганликлари, улар ҳарбий устунликка эришишга, зўравонлик, ички ишларга аралашиш, давлатларнинг миллий мустақиллиги ва суверенитетига путур етказиш, «таъсир доиралари»ни мустаҳкамлаш ва қайта тақсимлаш сиёсатини ўтказишга уринаётганликлари натижасида халқаро кескинлик жиддий кучайиб кетди. Кескинликнинг эски манбалари авж олдирилмоқда, ер куррасининг турли қисмларида янги можаролар чиқарилиб, кризисли вазиятлар вужудга келтирилмоқда.

Ана шу доиралар қуролланиш пойгасини авж олдираётганликлари дунёдаги сиёсий ва иқтисодий беқарорлик чуқурлашиб бораётганлигининг асосий сабабларидан бири бўлиб ядро уруши хавфини кучайтирмоқда, инсоният яшашининг ўзини хавф остида қолдирмоқда, ақл бовар қилмайдиган катта моддий ва молиявий ресурсларни чалғитиб, иқтисодий ва социал тараққиётни сусайтириб жаҳон халқлари елкасига тобора оғир юк бўлиб тушмоқда.

НАТОга аъзо бўлган баъзи мамлакатларда Американинг ўртача олисликка учириладиган ядровий ракеталари жойлаштирила бошланганлиги сабабли шусиз ҳам кескин аҳвол янада кўпроқ кучайиб кетди. Ана шу ракеталарнинг жойлаштирила бошланганлиги Европа қитъасида ядровий қуролланиш пойгасининг янги, алоҳида хатарли босқичини бошлаб берди. Бу нарса Совет Иттифоқини бир қанча жавоб чоралари кўришга мажбур этди. Европада ядро қуролларига ва стратегик қуролларга доир музокаралар тўхтатилди.

АҚШнинг ҳукмрон доиралари халқаро иқтисодий алоқалардан ҳам ўзининг сиёсий мақсадлари йўлида фойдаланишга уринмоқдалар. Улар давлатлараро муносабатларнинг ҳамма томонидан қабул этилган нормаларини бузиб, эришилган аҳдлашувларни барбод этмоқдалар, савдо-сотиқ, кредит ва технология соҳасида қамал уюштирмоқдалар, уларнинг тихирлиги ва буйруқбозлигини рад этаётган мамлакатларга нисбатан ҳатто озиқ-овқат савдосида ҳам турли тазйиқ, тақиқлаш ва «жазо чоралари» каби методларни ишга солмоқдалар. Улар ўз иттифоқчиларига, шунингдек бошқа давлатларга ҳам худди шундай йўлни тиқиштиришга уринмоқдалр.

Бундай ҳатти-ҳаракатлар фақат социалистик давлатларга қарши қаратилган эмас. Антикоммунизмни тарғиб этиб, ҳар хил баҳоналар остида ўзларининг ички муаммоларини ўзгалар ҳисобига ҳал этиш, рақобатчиларни заифлаштириш, уларни жаҳон бозорларидан қисиб чиқариш, дунёнинг бутун-бутун районлари устидан контроллик ўрнатиш, мамлакатларнинг ва ҳатто социалистик мамлакатлар билан амалий алоқалар боғлаб турган айрим фирмаларнинг позицияларига путур етказиш мақсадини кўзламоқдалар. Бу ҳол умуман халқаро иқтисодий муносабатларга зиён етказади.

Кучга умид боғлаш, қуролланиш пойгасини авж олдириш, иқтисодий муносабатларни агрессив сиёсатга бўйсундириш жаҳон иқтисодий тараққиётининг туб проблемаларини ҳал этишга тўсқинлик қилмоқда, энергетика, хом ашё, озиқ-овқат ва валюта тангликлари сабабли мураккаблашиб бораётган капиталистик дунёнинг иқтисодий кризисдан қутулишни мушкуллаштирмоқда. Халқаро савдо-сотиқда бузғунчилик ва чеклашлар, жаҳон товар бозорларининг беқарорлиги кучаймоқда, савдо соҳасида ҳар ким зўр бериб ўз манфаатини кўзламоқда, халқаро валюта-молия муносабатлари, жумладан, жўрттага оширилган процент ставкаларини тиқиштириш натижасида бузилмоқда.

Буларнинг ҳаммаси иқтисодий қийинчиликларни кескинлаштириб, капитал мамлакатларида меҳнаткашлар оммасининг аҳволи тобора ёмонлашишига олиб келмоқда. Нарх-наво ҳамон тўхтовсиз ўсиб бормоқда, ишсизлик мислсиз кўламларга етди, одамларнинг эртанги кундан умидсизлиги кучаймоқда. Кескинликни юмшатишга қаратилган ҳужум ишчилар синфи, деҳқонларнинг, жамият ғоят кенг табақаларининг ҳуқуқлари ва социал аҳволига қилинган ҳужумга айланди.

Ривожланаётган мамлакатларнинг ғоят кўпчилиги айниқса оғир аҳволда қолмоқда. Империалистик давлатлар сиёсий ва иқтисодий тазйиқнинг барча воситаларидан фойдаланиб, иқтисодий кризис мушкулликларини ана шу мамлакатлар халқларининг елкасига юкламоқдалар, уларни янги мустамлакачилик усулида эксплуатация қилишни ҳамон кучайтирмоқдалар, уларнинг экономикасига ажнабий капитал, биринчи навбатда кўп миллатли корпорациялар капитали суқилиб киришига имкон берувчи шарт-шароитлар вужудга келтирилишига эришиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Жумладан, хом ашё товарларига реал нархларнинг анча пасайиб кетганлиги сабабли жаҳон бозорларида айирбошлаш шартларининг ёмонлашганлиги, ғоят катта ташқи қарз, кредитлар бериш шартларининг қаттиқлашуви ҳамда ривожланган капиталистик давлатлар ривожланаётган мамлакатлар учун ажратиб бераётган маблағларнинг камайтирилиши каби омилларнинг таъсири остида мустамлакачиликдан озод бўлган мамлакатлар-

(Давоми иккинчи бетда).

К. У. ЧЕРНЕНКО Э. ХОНЕККЕР БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко 14 июнда ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат Кенгашининг Раиси Э. Хонеккер билан учрашди.

Учрашув чоғида СССР билан ГДР ўртасида партия, давлат турмушининг, иқтисодий ва ижтимоий турмушнинг турли соҳаларидаги ҳамкорликка юқори баҳо берилди. Бу ҳамкорлик иккала мамлакатда коммунистик ва социалистик қурилишнинг КПСС XXVI съезди ва ГБСП X съезди белгилаб берган планларини бажаришда тобора катта роль ўйнаётганлиги таъкидланди.

Халқаро масалаларни муҳокама қилишда Европа хавфсизлигини таъминлашга, Ғарбий Европада Американинг янги ракеталари жойлаштирилиши натижасида жуда кескинлашиб кетган уруш хавфини тугатишга алоҳида эътибор берилди. Бу ракеталарнинг кўп қисми ГФР территориясига тўпланмоқда, шу тариқа ГФР АҚШнинг ракета-ядро қуроли учириладиган майдонга айлантирилмоқда.

Суратда: суҳбат пайти.

В. Мусаэльян ва Э. Песов фотоси (ТАСС).

НАТОнинг ҳарбий тайёргарликлари кучайтирилиши ГФРдаги ўта ўнг, реваншчи кучларнинг активлашувига имкон бераётганлиги ҳам уқтириб ўтилди.

К. У. Черненко билан Э. Хонеккер СССР билан ГДРнинг бундан буён ҳам тинчлик ва халқаро ҳамкорлик душманларининг дунёда қарор топган ҳарбий мувозанатни бузиш йўлидаги кирдикорларига қаттиқ зарба бераверишга аҳд қилганликларини тасдиқладилар. Қуролланиш пойгасини жиловлашга, Европадаги ва халқаро майдондаги вазиятни нормаллаштиришга интилиш зарурлиги ҳам тасдиқланди. Шу муносабат билан Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар кўтариб чиққан ва АҚШ билан НАТОнинг урушқоқлик йўли ўрнини оладиган реал воситаларни яратувчи тинчлик ташаббусларининг аҳамияти таъкидланди.

СССР билан ГДР социалистик ҳамдўстликнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга, Варшава Шартномаси ташкилотини кучайтиришга, социалистик иқтисодий интеграцияни изчиллик билан ривожлантиришга бундан буён ҳам актив ҳисса қўшаверадилар.

Э. Хонеккер ГДР раҳбарлари номидан Совет партия, давлат делегациясини республиканинг 35 йиллиги байрамига таклиф қилди. Таклиф миннатдорчилик билан қабул этилди.

Учрашув самимийлик вазиятида, муҳокама этилган барча масалалар юзасидан фикрларнинг бирлиги руҳида ўтди.

(ТАСС).

Партиянинг содиқ фарзанди хотираси

14 июнь куни Москвада, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтида Коммунистик партиянинг, Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби Ю. В. Андропов туғилган куннинг 70 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишни Марксизм-ленинизм институтининг директори академик А. Г. Егоров кириш нутқи сўзлаб очди. Институт директорининг биринчи ўринбосари профессор П. А. Родионов доклад қилди. Матонатли коммунист, оташин ватанпарвар ва интернационалист Ю. В. Андроповнинг ҳаёт йўли, деб таъкидлашди сўзга чиққан нотиқлар, КПСС ва совет халқининг тарихий зафарлари билан, ривожланган социализм жамиятини планли равишда ва ҳар томонлама такомиллаштиришнинг туб вазифаларини ҳал этиш билан, бутун дунёда тинчлик ва социал тараққиёт учун кураш билан чамбарчас боғлангандир. Партия Юрий Владимировични қайси соҳага юбормасин у билими ва кучини партия билан халқ бирлигини янада мустаҳкамлашга, социалистик Ватан равнақига, коммунистик идеалларни амалга оширишга тўла-тўкис сарфлаб зўр гайрат ва собитқадамлик билан иш кўрди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси лавозимларида Ю. В. Андроповнинг таланти ва ташкилотчилик қобилияти айниқса ёрқин намоён бўлди.

Коммунистик партия, деб таъкидланди йиғилишда, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга, социалистик демократияни чуқурлаштиришга, совет кишиларининг фаровонлигини оширишга, шахсни ҳар томонлама камол топтиришга қаратилган сиёсий йўлни изчиллик билан амалга оширмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил навбатдан ташқари февраль Пленуми ва апрель Пленуми партиянинг бутун кўп қиррали бунёдкорлик ишида муҳим давр бўлди. КПСС, унинг Марказий Комитети, ўртоқ К. У. Черненко бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси теварагига маҳкам жипслашган совет халқи партиямизнинг ички ва ташқи сиёсатини амалга ошириш учун фидокорона курашмоқда.

* * *

Петрозаводскда шаҳар жамоатчилиги намояндалари иштирокида СССР Фанлар академияси Карелия филиали кенгашининг, Петрозаводск давлат университети ва Карелия педагогика институти илмий кенгашларининг Ю. В. Андропов туғилган куннинг 70 йиллигига бағишланган қўшма мажлиси бўлди.

(ТАСС).

ГУЛЛАР ҚЎЙИЛДИ

Коммунистик партия билан Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби Ю. В. Андропов туғилган куннинг 70 йиллиги муносабати билан 15 июнь куни унинг Кремль девори ёнидаги қабрига КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советидан гуллар қўйилди. (ТАСС).

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигини янада ривожлантириш ҳамда чуқурлаштиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида

Б А Ё Н О Т

(Боши биринчи бетда).

Мана шу фаолиятнинг ҳаммаси мамлакатларнинг имкониятларини сафарбар этишга ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган ҳар бир мамлакат ва бутун ҳамдўстлик экономикасини ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаш ва фан-техника тараққиётининг жаҳон ютуқларини жорий этиш асосида узлуксиз ва уйғун равишда ривожлантириш мақсадида шу мамлакатларнинг ўзаро ҳамкорлигини кучайтиришга кўмаклашиши, зарур ресурслар билан, жумладан ёқилғи, энергия, хом ашё билан, озиқ-овқат ва халқ истеъмол қиладиган саноат моллари билан, замонавий машиналар ва ускуналар билан таъминлашга, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг халқаро социалистик ва жаҳон меҳнат тақсимотида актив қатнашишига, уларнинг иқтисодий тараққиёт даражаларини бараварлаштириб олиш жараёнларини жадаллаштиришга ёрдам бериши керак.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари ҳамда ҳукуматларининг ҳамкорликни ва социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш, хўжалик қурилиши тажрибасини баҳам кўриш соҳасидаги коллектив ишини кучайтириш фойдали, деб топилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиш стратегияси принципиал йўналишларини келишиб олиш, халқаро социалистик меҳнат тақсимотини чуқурлаштириш учун олий партия ва давлат раҳбарлари даражасида мунтазам учрашувлар ўтказиб туриш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Кенгаш қатнашчилари шунга асосланиб иш тутадиларки, халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириш энг муҳим вазифаларни ҳал этишга қаратилади ва ўзаро ҳамкорлик билан боғлиқ бўлган соҳаларда, манфаатдор мамлакатларнинг эса бошқа соҳаларда ҳам иқтисодий сиёсатни келишиб олиши, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасида барқарор хўжалик ва илмий техникавий алоқаларни шакллантиришнинг асосий қуроли, шунингдек улар миллий планларининг ўзаро ҳамкорликка алоқадор қисмини ишлаб чиқиш учун асос бўлади.

Халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириш чоғида план ва ташқи савдо органлари тармоқ бошқарув органлари иштирокида, заруратга қараб хўжалик ташкилотларининг ҳам иштирокида, аввало мамлакатларнинг халқаро социалистик меҳнат тақсимотидаги ихтисослашуви асосий йўналишларини, энг муҳим молларни ўзаро етказиб беришни кўпайтириш тадбирларини, ўзаро товар оборотининг асосий пропорциялари ва структурасини, ишлаб чиқариш ҳамкорлиги объектларини келишиб олишлари лозим.

Планларни мувофиқлаштириб олишни янги план даври бошлангунча тугаллаш, унинг натижаларини эса тегишли битимларда мустаҳкамлаш ва миллий планларда акс эттириш тадбирлари кўрилади.

Кенгаш қатнашчилари ишлаб чиқариш кооперациясини кенг миқёсда ривожлантиришни ҳамда бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишни ҳамкорликнинг иқтисодий механизмини такомиллаштиришнинг, унинг самарадорлигини оширишнинг муҳим йўналиши, деб ҳисоблайдилар. Шу мақсадда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар уларга зарур ваколатлар бериш ва ҳамкорликнинг тегишли шароитларини яратиш чораларини амалга оширадилар. Хўжалик ҳисоби асосида биргаликдаги фирмалар, корхоналар ва бошқа халқаро хўжалик ташкилотлари таъсис этиш учун қулай шароитлар ҳам вужудга келтирилади.

Кенгаш қатнашчилари фан-техника тараққиётини ҳар томонлама жадаллаштиришни алоҳида муҳим иш, деб ҳисоблаб, миллий программалар асосида фан ва техника соҳасидаги энг муҳим масалаларни биргаликдаги куч-ғайратлар билан тезроқ ҳал этиш ҳамда эришилган натижаларни ўзаро манфаатли шартларда манфаатдор мамлакатларда ишлаб чиқаришга жорий этиш мақсадида келишиб олинган, айрим соҳаларда эса ягона фан-техника сиёсатини ишлаб чиқиш учун негиз сифатида 15—20 йилга мўлжалланган фан-техника тараққиёти комплекс программасини биргаликда ишлаб чиқиш тўғрисида келишиб олдилар. Стандартлаш ва унификациялаш соҳасидаги ҳамкорликни кучайтириш, фан-техника ютуқлари тўғрисида ўзаро информация айирбошлашни кенгайтириш зарур, деб топилди.

Машинасозлик соҳасидаги ҳамкорлик комплекс тарзда бўлади ва асосан ишлаб чиқаришнинг энг муҳим тармоқларини юқори сифатли ва жаҳон техникаси даражасидаги машина ва асбоб-ускуналар билан таъминлашга қаратилади, деб келишиб олинди. Мамлакатларда умумий машинасозликда ишлатиладиган тайёр маҳсулот ҳам, шунингдек деталлар ва узеллар ҳамда буюмлар ҳам ишлаб чиқариш, ўзаро етказиб бериладиган техникани эҳтиёт қисмлар билан тўла-тўкис таъминлаш кўзда тутилади. Бунда электроникани, микропроцессор ва робот техникасини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади.

Кенгаш қатнашчилари ўз ресурсларини сафарбар этиш ва ўзаро ҳамкорликни кучайтириш йўли билан Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган барча мамлакатлар хом ашё ва ёқилғи, энергетика проблемаларини ҳал этишни таъминлай оладилар, деб ҳисоблайдилар. Шу мақсадда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар, аввало энергия ҳосил қиладиган маҳсулотлардан ва хом ашёдан тежаб-тергаб ва оқилона фойдаланишга, илғор технология жараёнларини, замонавий машина ва ускуналарни жорий этиш, хом ашё ва энергия ҳосил қиладиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳамда уларни ишлатиш структурасини ўзгартириш асосида кўп энергия ва материал талаб қиладиган ишлаб чиқаришни камайтиришга қаратилган тадбирлар комплексини амалга оширадилар. Айни вақтда улар ёқилғи, энергия ва хом ашё ишлаб чиқариш ҳамда ўзаро етказиб бериш соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш юзасидан тегишли чораларни кўрадилар.

Планларни мувофиқлаштириш ва узоқ муддатли аҳдномалар асосида белгиланган ҳажмларда импорт эҳтиёжларини қондириш учун Совет Иттифоқидан хом ашё ва энергия ҳосил қилувчи маҳсулотнинг бир қанча турларини етказиб беришни амалга ошириш ва давом эттиришни таъминлайдиган иқтисодий шарт-шароитларни яратиш учун Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган манфаатдор мамлакатлар келишиб олинган иқтисодий сиёсат доирасида ўзининг ишлаб чиқариш ва экспорт қилиш структурасини тадрижий ва изчил равишда ривожлантираверадилар ҳамда Совет Иттифоқига зарур маҳсулотларни, жумладан озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмол қиладиган саноат молларини, юқори сифатли ва жаҳон техникаси даражасидаги конструкцион материаллар, машина ва ускуналарнинг айрим турларини етказиб бериш мақсадида ўз саноатида капитал маблағ сарфлаш, реконструкция қилиш ва рационализация ўтказиш соҳасида зарур тадбирларни амалга оширадилар.

СССРнинг ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган бошқа мамлакатларнинг объектив иқтисодий шароитларини, шунингдек бу мамлакатлар ишлаб чиқариш структураси ва ўзаро товар оборотини эътиборга олиб, мазкур масалалар юзасидан ўзаро мақбул қарорлар ишлаб чиқилади. Бу эса қилинган чиқимларнинг ўрнини ўзаро манфаатли тарзда қоплашни таъминлайди ва социалистик ҳамдўстлик доирасида ишлаб чиқаришни барқарор тарзда узоқ муддатли ихтисослаштиришни янада чуқурлаштириш имкониятини очади.

Энергия ишлаб чиқариш структурасини ўзгартириш ва атом энергетикасини устун даражада ривожлантириш соҳасидаги, энергия ҳосил қилувчи ҳамма турдаги маҳсулотлардан, шу жумладан энергия олинадиган ва анъанавий бўлмаган янги манбалардан ҳам тўла-тўкис фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтириш мақсадга мувофиқ, деб топилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар атом электр станциялари ва иссиқлик таъминоти атом станциялари қурилишининг 2000-йилгача мўлжалланган программасини биргаликда ишлаб чиқадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар металлургия ишлаб чиқаришининг структурасини такомиллаштириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва турларини кўпайтириш, маҳсулот тайёрлашга металл сарфини камайтириш, ишлама саноати учун юқори сифатли пўлат ва бошқа юқори сифатли материаллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш мақсадида куч-ғайрат сарфлайдилар ва ўзаро ҳамкорлик қиладилар.

Яқин йиллардаёқ ўзаро ҳамкорлик, ихтисослаштириш ва кооперациялаш асосида химиявий маҳсулот ишлаб чиқариш ва етказиб беришни анча кўпайтириш, химия саноатининг хом ашё ресурсларидан янада тўла-тўкис фойдаланишни таъминлаш хусусида аҳдлашиб олинди.

Кенгаш қатнашчилари агросаноат комплекси тармоқларини ҳар томонлама ривожлантириш ва бу соҳада ҳамкорлик қилишни биринчи даражали вазифа, деб ҳисоблайдилар. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар илғор технологияларни жорий этиш, қишлоқ хўжалигининг ва озиқ-овқат саноатининг моддий-техника базасини ривожлантириш ва такомиллаштириш асосида озиқ-овқат ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, шунингдек аҳолини таъминлашни ва унинг истеъмол структурасини яхшилаш мақсадида озиқ-овқат маҳсулотларини ўзаро етказиб беришни кўпайтиришга куч-ғайрат сарфлайдилар.

Улар капитал маблағ сарфлашда ва экспорт қилувчи мамлакатлар учун рағбатлантиришнинг бошқа иқтисодий шароитларини тегишли мамлакатлар томонидан икки ёки кўп томонлама асосда таъминлашда тегишли чораларни амалга оширадилар, шу жумладан бу ишда манфаатдор мамлакатларни қатнаштирадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар аҳолини юқори сифатли кенг истеъмол моллари билан яхшироқ таъминлаш учун шу молларни ишлаб чиқариш учун хом ашё базасини мустаҳкамлаш юзасидан биргаликдаги тадбирларни ўтказадилар, тегишли саноат тармоқларини техника билан қайта қуроллантирадилар ва модернизация қиладилар, ўзаро етказиб бериш учун шу молларни ишлаб чиқаришни анча кўпайтирадилар, узоқ муддат фойдаланиладиган молларни ишлаб чиқаришда кооперацияни кенгайтирадилар, юқори сифатли истеъмол молларини айирбошлашни кўпайтирадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўзаро транспорт алоқаларини комплекс ривожлантириш юзасидан, жумладан, транспортни ривожлантириш планларини янада мустаҳкам мувофиқлаштириб олишни, ўзаро қизиқишга сазовор бўлган мамлакатларнинг транспорт инфраструктурасини ривожлантиришга капитал маблағ сарфлашни келишиб олишни, чегара темир йўл станцияларининг ўтказиш қобилиятини оширишни, планлаштириш системасини ва ҳамма турдаги ташқи савдо юкларини ташиш шароитларини такомиллаштиришни кўзда тутувчи келишиб олинган тадбирларни амалга оширадилар, Вьетнам Социалистик Республикасига ва Куба Республикасига денгизда юк ташиш шароитларини яхшилаш зарурлигига алоҳида эътибор берадилар.

Ҳамкорлик ва иқтисодий интеграцияни кенгайтириш ҳамда чуқурлаштириш асосида ўзаро товар айирбошлаш бундан буён ҳам кўпайтирилаверади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Вьетнам Социалистик Республикаси, Куба Республикаси ва Монголия Халқ Республикасининг ўртага қўйган социалистик индустриялаш вазифаларини эътиборга олиб, уларнинг халқ хўжалигини жадал ривожлантиришда ва самарадорлигини оширишда уларга мавжуд адолатли асосда ёрдам беришни давом эттиришни, уларнинг халқаро социалистик меҳнат тақсимотида кенг қатнашишига кўмаклашишни ўзларининг интернационал бурчи, деб ҳисоблайдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳозирги шароитда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасидаги ҳамкорлик механизмини халқаро социалистик меҳнат тақсимотини такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш, етилган проблемаларни ўз вақтида ҳал этиш ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ўзаро ҳамкорликни устун равишда ривожлантиришдан манфаатдорлигини кучайтириш вазифаларига мувофиқ келадиган тарзда янада таъсирчан қилиш зарур, деб ҳисоблайдилар. План фаолияти соҳасидаги ҳамкорликни товар-пул муносабатларидан актив фойдаланиш билан узвий равишда бирга қўшиш вазифаси ўзининг актуаллигини сақлаб қолади. Ўзаро савдо-сотиқда нархнинг вужудга келиши амалдаги системаси ва ҳамкорлик валюта-молия воситалари янада такомиллаштирилади, коллектив валюта—ўтувчи сўм мустаҳкамланади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ўзаро иқтисодий муносабатларни ривожлантириш учун энг муҳим аҳамиятга эга бўлган соҳалардаги хўжалик механизмлари структураларини яқинлаштириш юзасидан Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида ишлаб чиқилаётган таклифлар ҳам ҳамкорлик механизмини ривожлантиришга ва такомиллаштиришга кўмаклашиши лозим.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Коммунистик ва Ишчи партияларининг раҳбарлари ҳамда ҳукумат бошлиқлари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлмаган бошқа социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорликни бундан буён ҳам изчиллик билан ривожлантираверишни зарур деб ҳисоблайдилар. Бунда мазкур ҳамкорлик ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ривожланишида ўйнайдиган муҳим ролга ва социализмнинг дунёдаги позицияларини мустаҳкамлашга асосланадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар дунёдаги барча мамлакатлар билан савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни ўзаро манфаатдорлик, тенгҳуқуқлилик, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик ва қабул этилган халқаро мажбуриятларни ҳурмат қилиш асосида ривожлантиришга қаратилган принципиал йўлни бундан буён ҳам ўтказаверадилар.

Улар ривожланаётган мамлакатлар билан ҳамкорлик мазкур мамлакатларнинг миллий экономикаларини юксалтиришга ва уларнинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашга, улар билан ўзаро манфаатли иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашишга асосланиб, бу ҳамкорликни келгусида ҳам ривожлантираверадилар.

Улар ривожланган капиталистик мамлакатлар билан, дунёдаги барча давлатлар билан ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни бундан буён ҳам ривожлантиравериشга тайёрдирлар.

Бу алоқаларни ривожлантириш халқлар ўртасида ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ва халқаро кескинликни юмшатишга кўмаклашади, деган ишонч тасдиқланди.

Кенгаш қатнашчилари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ҳамкорлигини ташкил этишда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ролини ошириш ҳамда унинг органлари фаолиятини, шунингдек бу мамлакатлар тузган халқаро иқтисодий ташкилотларнинг фаолиятини такомиллаштириш зарур, деб ҳисоблайдилар.

Кенгаш қатнашчилари қабул этилган қарорларнинг изчиллик билан рўёбга чиқарилиши ўз экономикаларининг янада муттасил ривожланишига ва ўзаро ҳамкорликка, социализмнинг дунёдаги обрў-эътиборини ва жозиба кучини ўстиришга, туб синфий манфаатлар муштараклиги ва марксизм-ленинизм идеологияси туфайли бирлашган Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг бирлигини янада кўпроқ узвий равишда ва ҳар томонлама мустаҳкамлашга янги муҳим омил бахш этади, деб комил ишонч билдирадилар.

Болгария Халқ Республикаси номидан
Тодор ЖИВКОВ,
Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси

Венгрия Халқ Республикаси номидан
Янош КАДАР,
Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари

Вьетнам Социалистик Республикаси номидан
Ле ЗУАН,
Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари

Германия Демократик Республикаси номидан
Эрих ХОНЕККЕР,
Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси

Куба Республикаси номидан
Карлос Рафаэль РОДРИГЕС,
Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Куба Республикаси Давлат Кенгаши ва Министрлар Совети Раисининг ўринбосари

Монголия Халқ Республикаси номидан
Юмжагийн ЦЕДЕНБАЛ,
Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, МХР Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси

Польша Халқ Республикаси номидан
Войцех ЯРУЗЕЛЬСКИЙ,
Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Румыния Социалистик Республикаси номидан
Николае ЧАУШЕСКУ,
Румыния Коммунистик партиясининг Бош секретари, Румыния Социалистик Республикасининг Президенти

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан
К. У. ЧЕРНЕНКО,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

Чехословакия Социалистик Республикаси номидан
Густав ГУСАК,
Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Президенти

Москва. 1984 йил, 14 июнь.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг «ТИНЧЛИКНИ САҚЛАШ ВА ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК»

ДЕКЛАРАЦИЯСИ

(Боши биринчи бетда).

нинг иқтисодий ривожланиши жиддий равишда мураккаблашмоқда, кўпинча эса батамом изидан чиқиб қолмоқда. Натижада уларнинг иқтисодий ривожланиш даражаси билан тараққий этган капиталистик давлатлар ўртасидаги тафовут катталашиб, неча юз миллионлаб кишиларнинг қашшоқлашуви ва очарчилиги кучаймоқда.

Вужудга келган вазиятда планетанинг ортиб бораётган аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлаш, ёқилғи ва хом ашё ресурсларидан оқилона фойдаланиш, янги энергия манбаларини, космосни ва жаҳон океанини ўзлаштириш, атроф муҳитни сақлаш каби ғоят муҳим умумбашарий проблемаларни ҳал этиш имкониятлари ҳам чекланиб қолмоқда.

Халқаро кескинликни кучайтиришга қаратилган хатарли йўлга социалистик мамлакатлар, коммунистик ва ишчилар ҳаракати, бошқа революцион ва демократик кучлар, урушга қарши кучайиб бораётган қудратли ҳаракат қарама-қарши турибдилар. Улар агрессия сиёсатига чек қўйишга, ядро уруши хавфини бартараф этишга, халқлар мустақиллиги ва озодлигини ҳимоя этишга, тинчлик шароитида ва ҳуқуқий тенглик асосида ҳамкорлик қилишга азму қарор берганликларини изҳор этмоқдалар. Ўзаро манфаатли ҳамкорликка ҳамда халқаро иқтисодий муносабатларни адолатли ва демократик асосда қайта қуришга тўсқинлик қилинаётганлиги ҳам бутун дунё прогрессив жамоатчилигининг ,қўшилмаган мамлакатлар ҳаракати, бошқа давлатлар, капиталистик давлатлардаги, шу жумладан АҚШнинг ўзидаги реалистик фикрловчи сиёсий арбоблар ва савдо-саноат доираларининг вакиллари тобора кучлироқ қаршилигига учрамоқда. Кўпгина капиталистик мамлакатлар тазйиққа қарамай социалистик давлатлар билан иқтисодий алоқаларни ривожлантиришни давом эттираётганликлари факти мана шу тенденциянинг ифодасидир.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларга келганда шуни айтиш кераккн, улар давлатларо муносабатларнинг тинч негизларига путур етказишга қаратилган йўлни қатъиян қоралайдилар ва рад этадилар, ҳар қандай формадаги эксплуатацияга, бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга, иқтисодий алоқалардан сиёсий тазйиқ ўтказиш қуроли сифатида фойдаланилишига қарши курашмоқдалар, буни халқаро ҳуқуқнинг ҳамма томонидан эътироф этилган нормаларини, БМТ устави принципларини ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг Якунловчи Актини ғоят қўпол равишда бузиш деб биладилар.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларига нисбатан бундай йўлнинг ўтказилиши мутлақо истиқболсиз эканлигини тарихий тажриба кўрсатиб турибди. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўзларининг ўсиб бораётган иқтисодий ва илмий-техникавий потенциалига, социалистик планли хўжалик юритиш афзалликларига таяниб, ўзларининг бирлиги ва баҳамжиҳат ҳаракатларини мустаҳкамлаб, ҳар қандай тазйиққа ва камситувчи чораларга, уларнинг ривожланишига ва халқаро иқтисодий ҳамкорликда иштирок этишларига ҳалақит бериш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қарши туриш учун барча зарур нарсаларга эгадирлар.

Социализм энг мураккаб миллий ва халқаро проблемаларни муваффақиятли равишда ҳал этишга қодирдир. Социалистик мамлакатлар ўз халқларининг фидокорона меҳнати натижасида ва уларнинг қалин баҳамжиҳат ҳаракатлари туфайли қийинчиликларни бартараф этиб, экономика, маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш соҳасида миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва дўстлигини қарор топтиришда, шахсни камол топтириш учун қулай шарт-шароитларни яратишда ғоят катта ютуқларга эришдилар. Бу муваффақиятлар социалистик тузум ҳаётий кучининг, унинг капитализмдан устунлигининг исботидир.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг намунаси, уларнинг социалистик ва коммунистик қурилишдаги, улар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлашда эришган ютуқлари жаҳон тараққиётига катта ижобий таъсир ўтказмоқда. Социалистик давлатлар бир-бирлари билан ҳамкорлик қилишда, шунингдек бошқа мамлакатлар билан алоқаларда янги типдаги давлатлараро муносабатларнинг принципларини амалда изчиллик билан рўёбга чиқара бориб, халқаро иқтисодий муносабатларни адолатли ва демократик негизда қайта қуришга амалий ҳисса қўшмоқдалар.

Кенгаш қатнашчилари таъкидлаб ўтишганидек, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасида ҳамкорликни янада ривожлантириш ва такомиллаштириш, ихтисослаш ва кооперациялашни чуқурлаштириш уларни иқтисодий ривожлантиришнинг актуал проблемаларини биргаликда куч-ғайрат сарфлаб ҳал этишга, шу жумладан энергия, хом ашё ва озиқ-овқатга бўлган талаб-эҳтиёжларини таъминлашга, илғор техника ва технологияни ишлаб чиқиб, татбиқ этишни жадаллаштиришга, моддий ва меҳнат ресурсларидан, ишлаб чиқариш ва илмий-техника потенциалидан яхшироқ фойдаланишга ёрдам беради. Бу эса ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ва социал тараққиётига, улар халқларининг моддий ва маънавий турмуш даражасини оширишга, социалистик давлатларнинг қудратини, бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга кўмаклашади.

Шу билан бирга Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар дунёдаги сиёсий ва иқтисодий вазият қандай таркиб топаётганлигига асло бефарқ қарамайдилар. Улар шу вазиятнинг соғломлаштирилишидан астойдил манфаатдордирлар. Бу нарса уларнинг хўжалик планлари бажарилишига, бошқа давлатлар билан иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни нормал ривожлантиришга таъсир қилиши учунгина манфаатдор бўлиб қолаётганлари йўқ. Энг илғор жаҳон системаси сифатида қарор топган социализм ўз табиатига кўра инсоният келажаги учун зўр масъулиятни ҳис этиш позициясида туриб иш кўрмоқда, чунки инсон тўғрисида, инсон бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш унинг олий мақсадидир.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Коммунистик ва Ишчи партияларининг раҳбарлари ҳамда давлат ва ҳукуматларининг бошлиқлари ишни турли социал системалардаги давлатлар ўртасида муҳолифлик сари, улар ўртасидаги муносабатларда тобора янги-янги тўсиқларни вужудга келтириш сари эмас, балки дунёдаги мавжуд реалликларни ҳамда барча мамлакатларнинг манфаатларини ҳисобга олиб тинч барқарор халқаро сиёсий ва иқтисодий муносабатларни ривожлантиришнинг конструктив йўлларини қидириб топиш сари олиб бориш зарур, деб ҳисоблайдилар. Улар шунга қатъий аминдирларки, ҳеч қандай жаҳон проблемалари, шу жумладан социализм билан капитализм ўртасидаги тарихий баҳс ҳарбий йўл билан ҳал этилиши мумкин эмас. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳамиша иқтисодий маҳдудликка ҳам изчил қарши чиқиб келдилар, бошқа давлатлар билан кенг кўламда ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилишни, халқаро иқтисодий алоқаларни нормаллаштиришни, шундай алоқаларни ривожлантириш йўлидаги ҳар хил ғовлар бартараф этилишини сабот билан ёқлаб келмоқдалар.

Ўтган ўн йилнинг тажрибаси кескинликни юмшатиш жаҳондаги барча халқлар учун зарурлиги ва самарали эканлигини яққол кўрсатди. Кескинликни юмшатиш халқаро муносабатларни яхшилашга, мамлакатлар ўртасида ўзаро манфаатли иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашди. Уруш хавфи камайган бир шароитда озод бўлган мамлакатларга иқтисодий ёрдамни кўпайтириш мумкин бўлиб қолди. Ривожланаётган давлатлар билан социалистик мамлакатлар халқаро иқтисодий муносабатларни адолатли ва демократик асосда қайта қуриш учун курашни авж олдириб уни давом эттирмоқдалар.

Кенгаш қатнашчилари 70-йиллар даврида халқаро муносабатларда эришилган барча ижобий натижаларни мустаҳкамлаш ва кўпайтиришни, давлатларнинг ижтимоий тузумидан қатъи назар улар ўртасида ўзаро ишончни мустаҳкамлашга ва тенг ҳуқуқли ҳамкорликни ривожлантиришга эришишни муҳим деб ҳисоблайдилар. Бунинг учун барча давлатларнинг сиёсий соҳада ҳам, шунингдек иқтисодий соҳада ҳам конструктив куч-ғайрат сарфлашлари зарур.

Ҳозир ер юзида тинчликни сақлаб қолишдан, ядро ҳалокатининг олдини олишдан кўра муҳимроқ вазифа йўқ. Қуролланиш пойгасини тўхтатиш, уларни қисқартиришга ўтиш, тобора пастроқ даражаларда ҳарбий-стратегик мувозанатни сақлаш биринчи даражали аҳмиятга эга. Бу — жаҳонда иқтисодий вазиятни яхшилашнинг ҳам ғоят муҳим шартидир.

Кенгаш қатнашчилари шунга аминдирларки, тенглик ва баб-баравар хавфсизлик принципига қатъий риоя этилган тақдирда ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиб қолиш мумкин ва давлатлар ядровий қуролсизланишга доир реал тадбирларни амалга оширишга кириша оладилар. Бунинг учун сиёсий ирода, барча мамлакатлар хавфсизлиги манфаатларини ҳисобга олувчи, ҳалол, тенг ҳуқуқли ва конструктив мулоқот зарур. Шундай асосда Европани ҳам ўртача олисликка учириладиган, ҳам тактик ядровий қуроллардан батамом холи қилишга эришиш мумкин бўлади.

Ҳозирги шароитда қитъада янги ядровий воситаларни тўплашни тўхтатиш Европада тинчлик ва хавфсизликнинг энг муҳим талаби бўлиб қолмоқда. Шу муносабат билан кенгашда вакиллари иштирок этаётган давлатлар Ғарбий Европада Американинг ўртача олисликка учириладиган ядровий ракеталари жойлаштирилиши тўхтатилишини қатъий талаб этадилар ва ҳозирдаёқ жойлаштирилган ракеталар чиқариб юборилишига олиб келадиган шундай тадбирлар кўрилган тақдирда айни бир вақтнинг ўзида жавоб чораларини бекор қилиш йўлида қадамлар қўйилишини билдирадилар. Бу эса Европани ҳам ўртача олисликка учириладиган, ҳам тактик ядровий қуролдан халос этиш юзасидан тегишли аҳдлашувларга эришиш мақсадида музокараларни яна бошлаш учун негиз яратади.

Социалистик давлатларнинг ядровий қуроллар синовларини ёппасига ва батамом тақиқлаш тўғрисида; космик фазонинг ҳарбийлаштирилишини, космосда ва космосдан туриб ерга нисбатан куч ишлатишни тақиқлаш ҳақида; жаҳон миқёсида химиявий қуролни тақиқлаш ва йўқ қилиш тўғрисида ва унинг биринчи қадами сифатида Европа қитъасида уни йўқ қилиш ҳақида ҳеч кечиктирмай аҳдлашиб олиш тўғрисидаги таклифлари ҳам ниҳоят муҳим аҳамиятга эгадир.

Кенгашда вакиллари иштирок этган давлатлар Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар билан НАТОга аъзо бўлган давлатлар ўртасида ўзаро ҳарбий куч ишлатмаслик ҳамда тинчлик муносабатларини сақлаб туриш тўғрисида шартнома тузиш хусусидаги ниҳоятда муҳим таклифга эътиборни жалб қиладилар. Улар биринчи бўлиб ядро қуролини ишлатишдан ҳали воз кечмаган ядро қуролига эга бўлган давлатлар шундай қилишларини қатъиян талаб қилиб чиқмоқдалар.

Жаҳон иқтисодий проблемаларини ҳал этиш вазифаси муносабати билан ҳозир Варшава Шартномаси мамлакатлари ҳамда НАТО мамлакатлари ўртасида ҳарбий харажатларни қисқартириш тўғрисидаги кенг ва конкрет таклиф асосида шу хусусдаги амалий музокараларнинг тезроқ бошланишини таъминлаш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Яқинда иттифоқчи социалистик мамлакатлар Шимолий Атлантика блокига аъзо бўлган давлатларга мурожаатномасида ана шу таклифни олға сурган эдилар. Ҳарбий харажатларни қисқартиришга доир аҳдлашув йирик ҳарбий потенциалга эга бўлган барча давлатларни қамраб олиши керак, албатта. Ҳарбий харажатларни қисқартириш натижасида бўшаб қоладиган маблағлардан иқтисодий ва социал ривожланиш мақсадлари учун, шу жумладан ривожланаётган мамлакатларга ёрдам бериш учун фойдаланилган бўлур эди.

Социалистик ҳамдўстлик давлатларининг кескинликни юмшатиш ва қуролсизланиш масалаларига доир мана шу ва бошқа таклифлари яхши маълум. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ана шу таклифларни амалга оширишда, шунингдек бошқа давлатлар олға сураётган конструктив ташаббусларни рўёбга чиқаришда ҳам актив иштирок этишга тайёрдирлар.

Европада ишонч ва хавфсизликни мустаҳкамлаш тадбирлари ҳамда қуролсизланишга бағишланган Стокгольм конференциясининг муваффақиятли тугалланиши уруш хавфини сусайтириш, ҳарбий қаршима-қарши туришни камайтириш учун катта аҳамиятга эга бўлур эди.

Халқаро иқтисодий муносабатлар соҳасида ҳаёт барча мамлакатларнинг ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлигини тақозо этмоқда. Бусиз кескинликни юмшатишни мустаҳкамлаш ва чуқурлаштириш учун мустаҳкам моддий база вужудга келтирилиши мумкин эмас.

(Давоми учинчи бетда).

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг «ТИНЧЛИКНИ САҚЛАШ ВА ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК» ДЕКЛАРАЦИЯСИ

(Боши 1- ва 2-бетларда).

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Коммунистик ва ишчи партияларининг раҳбарлари ҳамда давлат ва ҳукуматларининг бошлиқлари тинч-тотув яшаш принципларига содиқ бўлиб, барча халқларга, давлат ва ҳукуматларнинг раҳбарларига халқаро иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш учун актив ҳаракат қилиш даъвати билан мурожаат этадилар.

Социалистик мамлакатлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ва бошқа халқаро анжуманларда шу хусусда олға сурган таклифлар ўз кучини сақлаб қолмоқда. Кенгаш қатнашчилари ана шу таклифларни ривожлантириб, халқаро иқтисодий муносабатларни соғломлаштириб, иқтисодий хавфсизликни таъминлаш, давлатлараро алоқаларнинг мана шу жуда муҳим соҳасида ишонч ўрнатиш борасидаги ҳаракатлар программасини амалга оширишга даъват этадилар.

Аввало давлатларнинг коллектив куч-ғайрати билан ишлаб чиқилган ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг Якунловчи актида, шу кенгашда қатнашган давлатларнинг Мадрид учрашувида қабул қилинган якунловчи ҳужжатда, шунингдек давлатларнинг иқтисодий ҳуқуқ ва мажбуриятлари хартиясида, янги халқаро иқтисодий тартиб ўрнатиш тўғрисидаги декларацияда ва ҳаракат программасида, БМТнинг бошқа қарорларида ўз ифодасини топган ҳамда ўзаро манфаатли, самарали иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган барча тавсиялар ва аҳдлашувлар амалда рўёбга чиқарилишига эришиш зарур.

Эмбарго, бойкот чораларини қўллаш, савдо, кредит ва технология соҳасида қамал қилиш ёки мана шу усулларни ишлатиш билан дўқ уриш сингари иқтисодий агрессиянинг ҳар қандай методлари халқаро алоқа практикасидан ситиб чиқарилиши керак.

Барча давлатлар ўртасидаги иқтисодий муносабатларда миллий мустақиллик ва суверенитетни ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, куч ишлатмаслик ёки куч ишлатиш билан дўқ қилмаслик, тўла тенг ҳуқуқлилик, ҳар бир халқнинг миллий манфаатларини ва ўз тақдирини ўзи тасарруф этиш ҳуқуқини ҳурмат қилиш, ўзаро манфаатдорлик, камситмаслик, энг қулай шароитни яратиб бериш принципларига оғишмай риоя этилиши зарур.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар халқаро иқтисодий муносабатларда ҳар қандай эксплуатацияга йўл қўймасликка, монеъсиз халқаро илмий-техникавий ҳамкорликни таъминлашга, савдо-сотиқ муносабатларида камситишни, сунъий тўсиқлар қўйишни ва тенг ҳуқуқсиз алмашувни тугатишга, хом ашё, озиқ-овқат ва саноат маҳсулотлари учун иқтисодий жиҳатдан асосланган адолатли нарх нисбатини ўрнатишга ва шу мақсадда миллатлараро монополияларнинг фаолияти устидан контролликни кучайтиришга қаратилган самарали қарорлар ва ҳаракатлар қабул қилинишининг изчил тарафдоридирлар. Улар валюта-молия муносабатлари тартибга солиниши учун, юқори процент ставкалари сиёсатига қарши, кредит бериш ва тўлаш шартларини нормаллаштириш учун, бу шартлардан, айниқса ривожланаётган мамлакатларнинг қарздорлигига нисбатан сиёсий тазйиқ ўтказиш ва ички ишларга аралашиш воситаси сифатида фойдаланилишига қарши курашмоқдалар.

Кенгаш қатнашчилари ўз мамлакатларининг барча социалистик, ривожланаётган ва ривожланган капиталистик мамлакатлар тайёрлик билдирган тақдирда улар билан самарали савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни ривожлантиришга қатъий аҳд қилганлигини яна бир бор тасдиқлайдилар. Улар бу алоқаларни аввало узоқ муддатли программалар ва битимлар асосида кенгайтириш, ҳамкорликнинг ўзаро манфаатли формаларини жорий этиш, жумладан объектларни техника билан таъминлашда ва қуришда кўмаклашиш, саноат кооперацияси, фан-техника проблемаларини биргаликда ишлаб чиқиш ва шу кабиларни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар капиталистик давлатлар билан, шунингдек уларнинг корхоналари ва фирмалари билан амалий ҳамкорликни ривожлантиришнинг потенциал имкониятларидан янада активроқ фойдаланиш керак деган фикрни билдирадилар. Шу жиҳатдан олганда Европа давлатлари ўртасидаги иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни Хельсинкида қабул этилган Якунловчи акт, Мадрид учрашувида эришилган аҳдномалар руҳида кенгайтириш муҳим аҳамиятга эга бўлади. Улар ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорлик савдо-сотиқни кенгайтиришга, энергия ва хом ашё билан таъминланишга, техника тараққиётини жадаллаштиришга, халқаро транспортни ривожлантиришга, атроф-муҳитни ҳимоя қилишга ва ишсизлик даражаси юқори бўлган мамлакатларда иш билан таъминлашни оширишга кўмаклашган бўлур эди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши билан ривожланган капиталистик давлатлар ва ривожланаётган давлатларнинг иқтисодий ташкилотлари ўртасида ўзаро манфаатли муносабатлар ўрнатилиши тарафдоридирлар. Шу муносабат билан улар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши ҳамда Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги мавжуд савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантиришга кўмаклашишини назарда тутиб, шу ташкилотлар ўртасида тегишли битим тузишга тайёр эканликларини тасдиқлайдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг Коммунистик ва ишчи партиялари раҳбарлари ҳамда давлат ва ҳукумат бошлиқлари халқаро иқтисодий муносабатларни одилона ва демократик асосда қайта қуриш ҳамда янги халқаро иқтисодий тартиб ўрнатиш соҳасидаги ишни активлаштириш жуда зарур деб ҳисоблайдилар.

Кенгаш қатнашчилари қўшилмаган мамлакатлар ҳаракатининг империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка, уруш ва агрессия кучларига қарши курашнинг қудратли омили сифатида ошиб бораётган аҳамиятини, қўшилмаган мамлакатларнинг Гаванада ўтказилган олий даражадаги VI конференциясидан кейин бу йўлда сарфланган куч-ғайратларни мамнуният билан қайд этиб, қўшилмаган мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг Деҳлидаги VII конференцияси қарорлари ва мактуби билан бирдамлик изҳор этадилар, бу қарорлар ва мактуб замонамизнинг туб проблемаларини ҳал этишга: бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш, тинч-тотув яшаш, қуролсизланиш, миллий мустақиллик, ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ва социал ривожланишини таъминлаш учун курашга қаратилган.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида қатнашувчи мамлакатлар ривожланаётган давлатларнинг иқтисодий соҳадаги мустамлакачиликни тугатиш учун, ўз табиий ва бошқа ресурслари, уларнинг иқтисодий фаолияти борасидаги тўла суверенитетини таъминлаш учун, халқаро иқтисодий проблемаларни ҳал этишда кенг ва тенг ҳуқуқлилик асосида қатнашиш, капиталнинг чалғиши ва малакали кадрларнинг ўзга мамлакатларга кетиб қолишини тўхтатиш, умумий преференциялар системасини сўзсиз қўллаш, бу соҳада ривожланаётган мамлакатларнинг иқтисодий аҳволи ёмонлашувига қарши чора кўриш, уларнинг тараққиётига кўмаклашиш зарурлигини назарда тутиш учун курашида уларнинг прогрессив талабларини қўллаб-қувватлайдилар.

Ривожланишдаги заифликни тугатиш, иқтисодий ривожланиш даражасидаги тафовутни аста-секин қисқартириш, экономика, фан ва техника соҳасидаги халқаро алоқаларни муттасил ўстириш учун шароит таъминлаш — халқаро сиёсий иқлим иқтисодий барқарорлиги ва соғломлигининг тагзаминли омилларидан биридир.

Халқаро иқтисодий муносабатлар шундай тарзда қайта қурилиши керакки, дунёдаги барча мамлакатлар ўзларининг иқтисодий потенциалини ҳар томонлама ривожлантира олсинлар, тинчлик, адолат ва ўзаро ҳамкорлик шароитида ривожланиш йўлидан олға бора олсинлар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўз имкониятларига қараб озодлик ва мустақилликни қўлга киритган давлатларга, уларнинг миллий экономикани ривожлантириш соҳасидаги ҳаракатларига бундан буён ҳам иқтисодий ва техникавий ёрдам бераверадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ривожланаётган мамлакатларнинг асрий қолоқлиги учун масъулият собиқ метрополиялар зиммасига тушишини ва бу қолоқлик ҳозирги вақтда ҳам империалистик давлатлар ўтказаётган сиёсатга, шунингдек халқаро монополияларнинг фаолиятига чамбарчас боғлиқ эканини назарда тутиб Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг ўзлари бошдан кечираётган қийинчиликларнинг айбдорлари мустамлака талончилиги ва янги мустамлакачилик эксплуатацияси натижасида етказилган зарар учун товон сифатида ресурслар беришни анча кенгайтиришлари, ривожланаётган давлатларнинг қарздорлик юкини камайтиришлари, уларнинг халқаро кредит манбаларидан енгил шартлар асосида фойдаланиш имкониятини енгиллаштиришлари кераклиги ҳақидаги талабларини мутлақо одилона талаблар деб ҳисоблайдилар.

Кенгаш қатнашчилари тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, дунёдаги энг зарур проблемаларни ҳал этишга кўмаклашиш мақсадида давлатларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш учун муҳим анжуман бўлмиш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва унинг системасига кирувчи ташкилотлар ролини ошириш зарурлигини таъкидлайдилар. Шу мақсадда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар бу ташкилотларнинг ишида келгусида ҳам актив қатнашаверишга тайёрдирлар. Улар БМТ доирасида шу ташкилотнинг қарорларига мувофиқ энг муҳим халқаро иқтисодий проблемалар юзасидан барча давлатлар иштирокида ва уларнинг ҳаққоний манфаатларини эътиборга олиб, жаҳоншумул музокараларни тезроқ бошлаш тарафдоридирлар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ушбу Декларацияда баён этилган таклифларни амалга оширишда халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашдан, халқаро иқтисодий муносабатларни соғломлаштиришдан манфаатдор бўлган барча мамлакатлар билан ҳамкорлик қиладилар. Улар бошқа давлатлардан ҳам мана шундай холис ният, ҳамжиҳатлик, биргаликда ҳаракат қилишга интилиш намуналари кўрсатилишини кутадилар ва бу борада ҳар қандай амалий таклифларни кўриб чиқишга тайёрдирлар.

Кенгаш қатнашчилари барча парламентлар ва ҳукуматлар, кенг жаҳон жамоатчилиги, соғлом фикрли барча кишилар ўз куч-ғайратларини тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш, қуролланиш пойгасини жиловлаш, қуролсизланиш, айниқса ядровий қуролсизланиш, халқаро иқтисодий муносабатларни барча мамлакатлар ва халқлар манфаатларини кўзлаб, нормаллаштириш мақсадида бирлаштиришлари ҳозир ҳар қачонгидан ҳам зарур эканлигига аминдирлар.

Болгария Халқ Республикаси номидан
Тодор ЖИВКОВ,
Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси

Венгрия Халқ Республикаси номидан
Янош КАДАР,
Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари

Вьетнам Социалистик Республикаси номидан
Ле ЗУАН,
Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари

Германия Демократик Республикаси номидан
Эрих ХОНЕККЕР,
Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси

Куба Республикаси номидан
Карлос Рафаэль РОДРИГЕС,
Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Куба Республикаси Давлат Кенгаши ва Министрлар Совети Раисининг ўринбосари

Монголия Халқ Республикаси номидан
Юмжагийн ЦЕДЕНБАЛ,
Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, МХР Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси

Польша Халқ Республикаси номидан
Войцех ЯРУЗЕЛЬСКИЙ,
Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Руминия Социалистик Республикаси номидан
Николае ЧАУШЕСКУ,
Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари, Руминия Социалистик Республикасининг Президенти

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан
К. У. ЧЕРНЕНКО,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

Чехословакия Социалистик Республикаси номидан
Густав ГУСАК,
Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Президенти

Москва. 1984 йил, 14 июнь.

ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТИШДИ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар олий даражадаги Иқтисодий кенгашида қатнашган:

БКП Марказий Комитети Бош секретари, БХР Давлат Кенгаши Раиси Т. Живков бошчилигидаги Болгария Халқ Республикаси делегацияси;

ВСИП Марказий Комитетининг биринчи секретари Я. Кадар бошчилигидаги Венгрия Халқ Республикаси делегацияси;

ГБСП Марказий Комитети Бош секретари, ГДР Давлат Кенгашининг Раиси Э. Хонеккер бошчилигидаги Германия Демократик Республикаси делегацияси;

Монголия Халқ Республикаси делегацияси;

ПБИП Марказий Комитетининг биринчи секретари, ПХР Министрлар Советининг Раиси В. Ярузельский бошчилигидаги Польша Халқ Республикаси делегацияси;

РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушеску бошчилигидаги Руминия Социалистик Республикаси делегацияси;

ЧКП Марказий Комитети Бош секретари, ЧССР Президенти Г. Гусак бошчилигидаги Чехословакия Социалистик Республикаси делегацияси Москвадан жўнаб кетишди.

Делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громико, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, В. М. Чебриков, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рижков, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар. (ТАСС).

МОСКВАДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг Иқтисодий кенгаши тугаганлиги муносабати билан 14 июнь куни Москвада СССР Ташқи ишлар министрлигининг матбуот марказида совет ва чет эл журналистлари учун матбуот конференцияси ўтказилди.

Матбуот конференциясини Л. М. Замятин кириш нутқи сўзлаб очди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ҳозиргина тугаган олий даражадаги Иқтисодий кенгашида қардош мамлакатлар социал-иқтисодий тараққиётининг жуда кўп масалалари юзасидан ҳамда бир қанча халқаро проблемалар юзасидан ошкора ва самарали фикрлашиб олинганлиги қайд этилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўзаро иқтисодий алоқаларининг узоқ истиқболга мўлжалланган стратегиясини белгиловчи муҳим ҳужжатлар имзоланди ва келишиб олинди.

Бу галги Иқтисодий кенгаш социалистик ҳамдўстлик халқларининг турмушидаги муҳим воқеа бўлиб қолиши, уларни янада жипслаштиришга, социалистик ва коммунистик қурилишнинг муҳим вазифаларини ҳал этишда муваффақиятларга эришишига кўмаклашиши шубҳасиз эканлиги таъкидланди.

Олий даражадаги кенгаш халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун, халқаро муносабатларни нормаллаштириш учун курашни сабот билан давом эттираверишга қатъий коллектив азму қарори берилганлигини намойиш қилди.

Матбуот конференциясининг қатнашчилари журналистларнинг саволларига жавоб қайтардилар. (ТАСС).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

РИМ, 14 июнь. (ТАСС). Бугун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. С. Горбачев бошчилигидаги КПСС делегацияси Римдан Москвага жўнаб кетди. Делегация Италия Компартиясининг Бош секретари Э. Берлингуэрни дафн этиш маросимида қатнашди.

Делегация составида КПСС Марказий Комитети аъзоси, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг биринчи ўринбосари В. В. Загладин, Украина Компартияси Донецк область комитетининг биринчи секретари В. П. Миронов бор.

Чампино аэропортида делегацияни Италия Компартияси раҳбарлик органининг аъзолари П. Буфалини, Ж. К. Пайетта, ИКП Марказий Комитетининг аъзоси А. Рубби кузатиб қолдилар. Кузатиб қолувчилар орасида СССРнинг Италиядаги элчиси Н. М. Луньков бор эди.

* * *

Москва аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг Раиси В. И. Воротников, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. (ТАСС).

ИШОНЧНИ ОҚЛАМАГАНИ УЧУН

Советдан чақириб олинди

САЙЛОВЧИЛАР планда кўзда тутилмаган, одатдан ташқари мажлисга тўплана бошлади. Советдан депутат чақириб олиниши керак эди.

Ёши анчага бориб қолган оқсоқол Ҳожимурод ака Ҳакимов оёғини уқалаётиб, ёнидаги кишига гапирарди:

— Сайловчиларнинг кўп мажлисини кўрдим-у, ҳозиргидақасини кўрмаганман. Туғилганимдан буён шу қишлоқда яшайман, округимиздан депутатни чақириб олганларини эслай олмайман.

Қария ҳақ эди. Бир-икки қишлоқ район территориясини ўз ичига оладиган округдагина эмас, ҳатто область республика доирасида ҳам сайловчиларнинг ўз депутатларини чақириб олиш фактлари тез-тез учрайвермайди. Совет ҳокимияти вужудга келгандан буён ҳар бир депутат ўзини давлат ҳокимият органига сайлаб қўйган халқнинг ишончини оқлашни ўзи учун шараф деб билади.

Совет кишилари ўзларининг жонажон ҳокимиятларига сидқидилдан ишонадилар. Халқ ҳокимияти меҳнаткашларнинг манфаатларига, уларнинг идеалларига амалда садоқат билан хизмат қилишини биладилар. Меҳнаткашларнинг ўзлари ҳам ҳокимият органларига сайлаб қўйган вакилларининг амалий ишларини, хатти-ҳаракатларини, қабул қилинадиган қарорларни, бу қарорлар ҳаётга қандай жорий этилаётганини зўр қизиқиш билан кузатиб борадилар. Кишиларнинг ҳаёти йилдан-йилга яхшиланиб боряпти — бу, ҳокимият органларининг ғамхўрлиги туфайлидир. Колхозчи давлатга топшираётган маҳсулот учун кўпроқ ҳақ олаётган бўлса — бу ҳам ҳокимиятнинг ғамхўрлиги туфайли. Касалхона қурилди, мактаб фойдаланишга топширилди, яна битта болалар боғчаси пайдо бўлди — буларнинг ҳаммаси ўша ғамхўрлик туфайли.

Шунинг учун ҳам сайловларда коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун деярли ҳамма сайловчилар якдиллик билан овоз беришлари одат тусига кириб қолди.

Шунга қарамай халқ сайлаб қўйган депутат, ҳокимият органидаги сайловчилар вакили ишончни оқламасачи? Унда нима бўлади? Бундай ҳолларда халқ унга ишонмай қўяди ва уни ҳокимият органларидан чақириб олади. Бу эса осон эмас, кишини халқ ишончидан маҳрум қилиш шунчаки бир гап эмас. Лекин ишончни оқламаган депутатларга нисбатан шундай қилиш керак.

ДАДАХОН Маликов сайловчилар Совет ҳокимиятини амалга ошириш ҳуқуқини ишонган кишилардан бири эди. У Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советига депутат қилиб сайланди. Мен у билан кўп йиллардан буён танишман. У ишчан, серғайрат, катта тажрибага эга бўлган ишнинг кўзини билиб бошқара оладиган раҳбар ходим эди. Ҳар жиҳатдан масъулиятли лавозимга лойиқ эди. У бу лавозимда аввал муносиб равишда собитқадамлик билан ишлаб келди.

Қаерда ва қачон у тўғри йўлдан оғиб кетди? Биринчи марта қаерда қоқилди? Наҳотки ўзи ҳам, атрофидагилар ҳам сезишмаган бўлса? Владимир Ильич, хато қилмайдиган одам йўқ, деган эди. Энг муҳими, қилинган хатони тушуниб етиш ва уни тезда тузатишда. Аввал у ҳам хато қилиб, бу хатони тузатмагандир. Атрофидагилар бу хатони сезишмагандир.

Бундай адашиш ҳар қандай одам учун, айниқса, халқ вакили учун хавфли. Ўз обрў-эътиборини, виждонини йўқотиб қўйиш ҳамиша биринчи хатодан, биринчи марта қоқилиб пушаймон емасликдан, хатони тузатмасликдан, виждон амрига қулоқ солмасликдан бошланади.

Шу ўринда ўзи тузатмаган, атрофдагилар сезмай қолган биринчи хато тўғрисида ҳикоя қилиб бериш фойдали бўлур эди. Лекин ибратли оқибат тўғрисида, округдаги деярли 12 минг сайловчи икки киши бетараф қолган ҳолда ўз депутатини Советдан чақириб олиш тўғрисида якдиллик билан қарор қилгани ҳақида гапиришга тўғри келади.

СПРАВКА (текшириш материалларига кўра): Балиқчи район партия комитетининг собиқ биринчи секретари Д. Маликов районда етарли уй-жой майдони бўлган ҳолда Андижонда тўрт хонали квартирани ҳам эгаллаб турди. 1982 йилда қонунга хилоф равишда рухсат олиб, ўша участканинг ўзига уч хонали, олди айвонли уй қурди. Қурилишни шартномага мувофиқ Балиқчи ремонт-қурилиш участкаси амалга оширди. Қилинган чиқимларни Маликов чакана нархда эмас, балки улгуржи нарх ҳисобида тўлади: кассага тўрт минг сўм пулни кам топширди. Уч ой давомида қурувчи ишчиларни Балиқчи районидан Андижонга ва бу ердан яна районга ҳар куни автобусда ташиганлиги учун автокорхонанинг 3 минг 13 сўм чиқими ҳам тўланмай қолди. Маликов ўз мансабидан фойдаланиб, шу райондаги Чинобод қишлоғида қизининг оиласи учун уй қурилишига ҳам кўмаклашди. Бу уй қурилишига «Сельхозкоммунремонт» Балиқчи хўжаликлараро корхонасининг моддий ва киши ресурслари қонунга хилоф равишда жалб этилди. Ҳолбуки, бу корхона уй-жой фондини, колхоз ва совхозларнинг жамоат биноларини ремонт қилиш билан шуғулланиши керак эди.

Балиқчи район партия комитети биринчи секретарининг нотўғри хатти-ҳаракатлари тўғрисидаги масалани тинглаган область партия комитети бюроси мажлисида юқорида келтирилган фактлар муҳокамага сабаб бўлгандан кейин ҳам Маликов тегишли хулоса чиқариб олмади. Унга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан ҳайфсан эълон қилинди. Бюро Андижон шаҳрида қурилган уйни бир ой ичида шаҳар ижроия комитетига топширишни ва йўл қўйилган хатоларни бартараф этишни таклиф қилди. Бироқ бюро қарори бажарилмай қолди. Маликов шаҳардаги уйни топширмади, балки хотини ва қизларини уй дафтаридан ўтказиб қўйди.

Эҳтимол, Маликов раҳбарлик қилган, республика Олий Советида меҳнаткашлар вакколатларини амалга ошириши лозим бўлган районда иш жуда яхши бўлиб, унинг оилавий аҳамиятга эга бўлган шахсий ишларга берилиб кетганлигини оқлаш мумкин бўлар?

СОВЕТ Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комиссияси билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия комиссияси биргаликда текшириш ўтказганларида, районда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга раҳбарлик савияси паст эканлиги маълум бўлди. Пахта тайёрлаш бўйича беш йилликнинг уч йили топшириғи бажарилмади. Ўтган йили райондаги ўн тўрт хўжаликдан фақат биттаси пахта тайёрлаш планини бажарди. Сўнгги ўн йил ичида тўртинчи сорт пахта тайёрлаш олти баравардан зиёдроқ, унинчи беш йилликдаги ўртача йиллик кўрсаткичга нисбатан эса уч баравар кўпайди. Бунинг оқибатида тола чиқиши 27,3 процентга тушиб қолди, ёғ олинадиган чигит миқдори ҳам камайди.

Районда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш планларини кўп жиҳатдан аҳолидан сотиб олиш ҳисобига бажаришдек нотўғри практика кенг тус олди. 1983 йилда район колхозлари давлатга гўшт топшириш планларини фақат аҳолидан сотиб олинган мол ҳисобига бажардилар. Катта ёшдаги чорва моллар сотиб олиниб, сўйимга боқилмай, гўштга топширилаверди. Чорва моллар сотиб олишга колхозлар 1982 йилда 2.611 минг сўм, 1983 йилда 3.151 минг сўм сарфладилар. Буларнинг ҳаммаси банк кредитлари ва колхозчилар меҳнатига тўлаш учун олинган маблағ ҳисобига бўлди. Колхозчиларнинг меҳнатига кечиктириб ҳақ тўлаш одат тусига кирди. Буларнинг ҳаммаси иқтисодий кўрсаткичларга салбий таъсир қилганлиги табиийдир. 1984 йил 1 январига район хўжаликларининг давлат банки ссудалари бўйича қарзлари 13 миллион сўмни ташкил қилди. Фақат бир колхознинг банкдаги счётида пул бор, қолган колхозлар давлатдан қарздор бўлиб қолган. Шуни ҳам таъкидлаш керакки, пахтани қайта ишлашдан олинган маҳсулотларнинг анчагина қисми қайта ишлаш учун саноат корхоналарига юборилмай, давлат интизоми қўпол равишда бузилган ҳолда гўё чорвачилик учун хўжаликларга берилган. Ўз-ўзидан равшанки, бундай практика жамоат чорвачилигидаги жиддий нуқсонларни яшириб, ишни гўё кўнгилдагидек қилиб кўрсатади, Озиқ-овқат программасини ҳал қилишга ёрдам бермайди, социалистик мулкни талон-торож қилиш учун замин яратади, қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнат активлигига салбий таъсир қилади.

Балки, Д. Маликов депутат бўлган сайлов округида меҳнаткашларнинг социал характердаги бошқа ҳамма проблемалари ҳал қилингандир? Ундай эмас: муаммолар бўлган ва ҳали ҳам бор. Масалан, уй-жой етишмайди, қишлоқ Советида 150 га яқин ариза ётибди. Маиший хизмат уйи эски, нобоп бинода жойлашган. Типовой ҳаммом йўқ. Районга табиий газ етиб келган бўлса ҳам, ҳали қишлоқ хонадонларига кириб боргани йўқ. Болаларнинг ўн беш процентдан сал кўпроғигина боғчага қатнайди. Чунки, болалар боғчалари ҳам етишмайди. Ҳамма мактаблар икки сменада ишлаяпти, мактаб ўқувчилари сони йилдан йилга кўпайиб боряпти — проблема янада жиддийлашяпти.

Депутат бу проблемалардан бехабар бўлиши мумкин эмас. Сайловчилар ўз илтимосларида, истакларида баён қилишган. Депутатнинг бурчи сайловчилар илтимос қилиб келишларини кутиб ўтирмасдан улар билан алоқани мустаҳкамлаб, сайловчиларни нималар қизиқтираётганини ўз вақтида пайқаб олишдан иборат.

— Д. Маликовни Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайлаган 133-сайлов округи аҳолисининг ярмидан кўпи Охунбобоев қишлоқ Советида яшайди. Шу қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси сифатида мен бу проблемалардан яхши хабардорман, — деди суҳбатда С. Н. Расулова. — Бу проблемаларни тезроқ ҳал қилишни кўп марта сўрадим. Бунинг учун турли минбарлардан фойдаландим. Лекин, кўриб турибсиз, меҳнаткашлар ҳали кўп нарсага муҳтож, Маликов эса ўз фарзандлари ва қариндошларининг турмуш шароитини яхшилаш билан овора бўлиб кетди. Ўз мансабидан фойдаланиб, бойлик орттириш йўлига кирди. Бундай қилиш халқ вакилига ярашмайди. Шунинг учун ҳам бошқалар қатори мен ҳам уни чақириб олишга овоз бердим.

Ҳа, ўтган якшанба куни райондаги қишлоқларда, цехларда ва бригадаларда округдаги барча сайловчилар иштироки билан йигирма олти мажлис бўлиб ўтди. Ана шу мажлисларда сўзга чиққан кишиларнинг гапларидан келтириб ўтамиз:

Х. Ҳакимов, пенсионер: — Д. Маликовни ишончни оқламаганлиги учун чақириб олишни таклиф этаман.

Х. Турғунов, тракторчи, партия аъзоси: — Д. Маликов меҳнат коллективларида камдан-кам бўларди. Гражданларни фақат ўз кабинетида қабул қиларди. Оддий ходимлар билан бевосита жойларда учрашмас эди.

М. Раззоқов, меҳнат ветерани: — У йўлларни, қишлоқларни обод қилишга, аҳолини ичимлик сув билан таъминлашга эътибор бермади.

З. Ўринбоева, паррандачилик фабрикасининг ишчиси: — Д. Маликов сайловчилар ишончини оқламади, шахсий бойлик орттириш йўлига тушди, камтарлик туйғусини йўқотди, хизмат мавқеини суиистеъмол қилди. Бундай киши депутат бўла оладими?

М. Урайқулов, механизациялашган кўчма колонна ишчиси: — Д. Маликов райоңнинг раҳбари, халқ депутати бўлгани ҳолда округда ҳали ҳамма болалар мактабгача болалар муассасаларига жалб қилинмаганлигини, мактаблар ва болалар боғчалари ноқулай биноларда жойлашганлигини унутиб қўйди. Ўзи ва қариндошлари учун уй-жой қуришга берилиб кетди. Бундай депутатни биз Советдан чақириб оламиз!

ДЕПУТАТ якдиллик билан чақириб олинди. Шу муносабат билан баъзи нарсаларни таъкидлаб ўтмоқчимиз. Сайловчилар нима учун олдинроқ ҳаракат қилишмади? Депутатнинг ҳисоботи тингланаётган вақтда, учрашувларда нима учун унга нисбатан жиддий талаб қўйишмади. Ўша вақтда райондаги ишларнинг ёмонлиги, бу ишларни яхшилаш учун чоралар кўрилишини нега сўрашмади? Ҳозир беихтиёр ана шундай саволлар туғилмоқда ва биз бу саволларни ўз депутати фаолиятини мунтазам контроль қилиб бориш ҳуқуқига эга бўлган сайловчиларга ҳавола қиламиз.

Депутат чақириб олинишидан бир оз аввал область партия комитети Д. Маликовни райком биринчи секретари лавозимидан бўшатди. Партиявий жазо ҳам унинг учун сабоқдир.

133-сайлов округида республика Олий Советига янги сайлов тайинланди. Чақириб олинган депутат ўрнига юксак ишончга муносиброқ бўлган киши сайланади.

М. САДВАҚОСОВ,
Балиқчи районн.

НИКАРАГУА ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СССРГА ҚИЛАДИГАН АМАЛИЙ ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзаро келишиб олинганига мувофиқ, Сандиночилар Миллий Озодлик фронти миллий раҳбарлигининг аъзоси, Миллий Уйғониш ҳукумати раҳбарлик кенгашининг координатори Д. Ортега бошчилигидаги Никарагуа делегацияси 1984 йил июнь ойининг иккинчи ярмида амалий визит билан Совет Иттифоқига келади.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР Олий Совети Президиумининг 1984 йил 14 июндаги Фармонига биноан Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 462 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди, уларга «Қаҳрамон она» ордени топширилади. (ЎзТАГ).

САНЪАТ ОЛАМИДА

«ҲУРЛИМАН» ХАЛҚ АНСАМБЛИ

Нукус давлат университети қошидаги «Хурлиман» халқ ансамблига ҳар йили янги ёш талантлар келиб қўшилмоқда. Ансамблга Қорақалпоғистон АССР халқ артисти Ўрингул Муродова раҳбарлик қилаётир. Ёш санъаткорлар Бутуниттифоқ университетлари ўртасида ўтказиладиган анъанавий универсиадаларда актив қатнашиб келадилар.

Бундай мусобақалар университетлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни, таълим-тарбия ишларини мустаҳкамлашда, халқлар ижодиётини ўзаро яқинлаштиришда ва ривожлантиришда муҳим омил бўлмоқда. Тошкент, Киев, Душанба, Олмаота шаҳарларида ўтказилган универсиадаларда «Хурлиман» коллективи ҳам ранг-баранг программалари билан иштирок этди. Ансамблнинг Қорақалпоғистон АССР Ленин комсомоли мукофоти лауреатлигига лойиқ кўрилгани янада қувончлидир. Унинг қошида духовой оркестр, «Роҳат» эстрадаси, дискотека ишлаб турибди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси, Қорақалпоғистон АССР ва Қорақалпоғистон область партия комитетининг 60 йиллик юбилейига ёш санъаткорлар муносиб туҳфа билан келишга ҳозирлик кўрмоқдалар. 120 киши иштирокида хор, 40 киши қатнашадиган «Орол балиқчилари», «Амударё ёқасида», «Қиз-йигитлар» рақслари ва бир қатор якка ўйинлардан иборат катта программада концерт номерлари тайёрланмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратларда: ансамблнинг хонандаси Гулнора Оллониёзова билан раққоса Тозагул Шомуродовалар. Улар ижросидаги ашула ва рақслар томошабинларга манзур бўлмоқда.

Р. Саидов фотолари.

спорт

ЭШИК ОЛДИ МАЙДОНЧА:

САЛОМАТЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАБ

Навоий шаҳрининг турар-жой массивлари ва микрорайонларида аҳолининг жисмоний тарбия билан шуғулланиб, саломатлигини мустаҳкамлашига алоҳида эътибор бериляпти. «Энг яхши спорт уйи ва спортчилар оиласи» шиори остида ўтказилаётган ўзига хос спартакиадалар кўпчиликда қизиқиш уйғотмоқда. Бундай мусобақанинг навбатдагиси тўққизинчи микрорайонда ўтказилди.

«Дадам, онам ва мен — оиламиз спортчи» деб номланган команда биринчилиги учун мусобақалар, айниқса мароқли бўлди. Бунда «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг слесари Гаврус ва саноат техникуми ўқитувчиси Овчаренколарнинг оилавий командалари пешқадамлик қилишди.

— Энг яхши спортчилар уйи ва оиласи номини олиш учун ўтказилаётган мусобақаларнинг биринчи босқичида кучлилар сараланади, — дейди Навоий шаҳар спорт комитетининг раиси Б. Нарзиев. — Шундан кейин ғолиблар иштирокида иккинчи босқич мусобақалари ўтказилади.

А. ҚОРЖОВОВ.

ДОСААФ:

ПАРАШЮТЧИНИНГ ҲИССАСИ

Спортнинг ҳарбий-амалий техник тури ҳақида гап борганда парашютчи Машкура Сайфуддинованинг номини ҳурмат билан тилга олишади. У уч йилдирки, минг метрли юксакликдан парашютда сакраб мухлису мутахассисларни мамнун этиб келмоқда. Диаметри 5 сантиметрли кичик доирани мўлжалга олиб ерга қўниш ҳадисини олган қиз республика терма командасининг фахри бўлиб турибди.

Яқинда республика пойтахтининг ДОСААФ аэроклубида пахта етиштирувчи республикалар парашютчилари ўртасида анъанавий мусобақа ўтказилди. Соврин учун курашда иштирок этган Машкура Сайфуддинова Ўзбекистон терма командасининг биринчи ўринни эгаллашига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. У мусобақада мингинчи марта парашютдан сакраб, юқори натижа кўрсатди. Эркаклар ўртасида эса шахсий ҳисобда республикамиз терма командаси аъзоси Виқтор Тимошчук муваффақият қозонди.

А. ТУРҒУНОВ.

РЕКЛАМА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети
ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ФИЗКУЛЬТУРА ИНСТИТУТИ
1984-1985 ўқув йили учун
ТРЕНЕРЛИК, ПЕДАГОГИКА ВА СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТЛАРГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Педагогика факультети: физкультура ўқитувчилари, физкультура-соғломлаштириш ишлари ва туризм ўқитувчи-ташкилотчиларини тайёрлайди;

тренерлик факультети: спорт бўйича ўқитувчи-тренерлар тайёрлайди.

СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТ:

физкультура ўқитувчилари, физкультура — соғломлаштириш ишлари ва туризм ўқитувчи-ташкилотчилари, спорт турлари бўйича ўқитувчи-тренерлар тайёрлайди.

ҚАБУЛ ҚУЙИДАГИ СПОРТ ТУРЛАРИ БЎЙИЧА ЎТКАЗИЛАДИ:

педагогика факультетида: волейбол, баскетбол, енгил атлетика, гимнастика, сузиш, футбол, қўл тўпи, теннис;

тренерлик факультетида: енгил атлетика, гимнастика, сузиш, қайиқ ҳайдаш, кураш (классик, эркин, самбо, дзю-до, миллий кўраш), оғир атлетика, велоспорт, бокс, қиличбозлик.

СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТДА:

педагогик ва тренерлик факультетларида кўрсатилган спорт турлари бўйича.

Кундузги бўлимга 35 ёшгача бўлганлар, сиртқи бўлимга — ёшидан қатъий назар физкультура ва спорт соҳасида ишлаётган ёки ўрта физкультура маълумотига эга бўлганлар қабул қилинади. СССРда хизмат кўрсатган спорт мастерлари, халқаро классдаги СССР спорт мастерлари СССР спорт мастерлари, СССР ва иттифоқдош республикаларда хизмат кўрсатган тренерлар, СССР қуролли кучларидан запасга бўшатилган ҳарбий хизматчилар (бўшатилган пайтдан бошлаб, уч йил давомида) танланган мутахассислик бўйича иш тажрибаси борларга тенглаштирилади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: мутахассислик бўйича (танланган спорт туридан, умумий жисмоний тайёргарлик ва сузишдан), химия (оғзаки), **биология** (оғзаки), **она тили ёки рус тили ва адабиётдан** (ёзма).

Биринчи имтиҳон мутахассислик бўйича ўтказилади.

Кундузги ва сиртқи таълим «Оммавий физкультура — соғломлаштириш ишлари ва туризмни ташкил қилиш» ҳамда сиртқи таълим шаклидаги «Физкультурани ташкил қилиш ва ўқитиш методикаси» мутахассисликларига кирувчилар танланган спорт турлари бўйича имтиҳон топширишдан озод қилинади.

Тренерлик факультети мутахассислигига танланган спорт туридан иккинчи спорт разрядидан кам бўлмаган, педагогика ва сиртқи факультетларга эса учинчи спорт разрядидан кам бўлмаган спорт тайёргарлигига эга бўлганлар кириш имтиҳонларига қўйилади.

Институтга кираётган СССРда хизмат кўрсатга спорт мастерлари, халқаро классдаги СССР спорт мастерлари мутахассислиги бўйича кириш имтиҳонларидан озод қилинади (сузиш бўйича нормативдан ташқари).

ЎҚИШ МУДДАТЛАРИ: кундузги бўлимда — 4 йил, сиртқи бўлимда — 5 йил.

1984 йилнинг 1 июлидан бошлаб абитуриетлар учун институт ҳузурида енгил атлетика, гимнастика ва сузиш бўйича ўқув — машқ машғулотлари ташкил қилинади.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ 20 ИЮНДАН 31 ИЮЛГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асл нусхаси), 7 дона фотосурат (3Х4 см.), 286 — формадаги медицина справкаси, ёшига қараб ГТО комплекси нормативларини топширгани ҳақида ҳужжати, классификацион билети (спорт разрядини тасдиқловчи ҳужжатининг мавжудлиги), меҳнат дафтарчасининг нусхаси, сўнгги иш ёки ўқиш жойидан характеристика.

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача.

Институтга қабул қилиш 21 августдан 25 августгача.

Институтга қабул қилинганлар умумий қоида асосида стипендия ва табель формаси, бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Институт қабул комиссияси адреси: Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 95 — уй.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси
И. М. МЎМИНОВ НОМЛИ ФАЛСАФА ВА ҲУҚУҚ ИНСТИТУТИ
сектор бўйича вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир — қиёсий давлатшунослик (юридик фанлари доктори);

катта илмий ходим — қиёсий давлатшунослик (юридик фанлари кандидати);

юридик маълумотга эга бўлган **кичик илмий ходим.**

Конкурс муддати — 1 июлгача.

Мурожаат учун адрес: 700041, Тошкент шаҳри, Академиклар шаҳарчаси, академик Мўминов кўчаси, 9 — уй.

Бутуниттифоқ ўсимликлар ҳимоя институтининг
ЎЗБЕКИСТОН ТОКСИКОЛОГИК ЛАБОРАТОРИЯСИ
кичик илмий ходим вакант вазифасига
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 28 июнгача.

Мурожжат учун адрес: 702149, Тошкент области, Оржоникидзе райони, СамПИ алоқа бўлими. Телефон 62-35-25.

Ф. ЭНГЕЛЬС НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра катта ўқитувчилари: педагогика (педагогика фанлари кандидати), француз тили.

Конкурс муддати — 1 июлгача.

Адрес: Тошкент шаҳри, Муқимий кўчаси, 104 — уй, кадрлар бўлими.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 16/VI да **Этик кийган мушук** (11.00), 17/VI да **Оққуш кўли.**

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ СТАДИОНИДА
19 июнь соат 19.30 да СССР биринчилиги учун
«ПАХТАКОР» (Тошкент — — «МАСК» (Москва).
командалари ўртасида

ФУТБОЛ

«ПАХТАКОР» стадионида олдиндан билет сотиш кассалари ишламоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ИНСОН ВА ТАБИАТ

ДАРАХТ БЕХОСИЯТ БЎЛМАЙДИ

«Ленинский путь» колхозига Наманагандан келган меҳмонлар бир отахондан Тоҳирнинг уйи қаердалигини сўраб қолишди.

— Бизда Тоҳирлар кўп, қайси бири?

— Қариндошимизни клуб мудири деб эшитганмиз. Фамилияси Зоидов. Адреси ёзилган қоғозни йўқотиб денг...

Бир оз ўйлаб турган ота бирдан жонланиб кетди:

— Э-э, уми, Баҳор кўчасида туради-ку! Ҳовлисига кираверишда бир туп мажнунтоли бор. Қани, юринглар-чи, — у шундай деб меҳмонларни бошлаб кетди.

Дарҳақиқат, мажнунтол узоқданоқ кўзга ташланди. Киши қалбини ҳаяжонлантирувчи, не-не хаёл, ўйларга солувчи дарахт сочини тараётган сулув келинчак мисол сув бўйида савлат тўкиб турарди. Дастурхон атрофидаги суҳбат ўз-ўзидан мажнунтолдан бошланди...

Бутун бир қишлоқда фақат Тоҳирнинг уйида бир туп мажнунтол бор. Коммунистик, Паркент, Бўстонлиқ районидаги совхоз, колхозлар. Чотқол тоғ бағридаги йигирмадан ортиқ сўлим қишлоқларни оралаб, бир неча туп мажнунтол учратдик, холос.

Мажнунтол шайдолари қаторида шаҳри азим Тошкентнинг ўртасидан кесиб ўтадиган анҳорлар, катта ариқлар бўйларида сайр қилдик. Афсус, уларнинг қирғоқларини бетонлаш, мустаҳкамлаш, тозалаш вақтида жуда кўп мажнунтоллар кесилиб кетибди. Шаҳар ҳавосини тозаловчи бу ноёб дарахт истироҳат боғларида, анҳорлар бўйларида албатта кўпайтирилади деб ўзимизга далда берган бўлдик. Ахир табиат муҳофазаси деганда шу сингари ғамхўрлик ҳам тушунилади-ку!

Яна бир гап. Иссиқкўл атрофлари билан Марказий Осиёнинг айрим районлари чаканда (облепиха)нинг макони ҳисобланади. Лекин Тошкентнинг шундоққина биқинида Чирчиқ дарёси соҳилида қанчадан-қанча чакандазорларни кўрдик. Баҳор келиши билан бу камёб доривор ўсимлик кўчатларини бозорга олиб бориб пуллашга тушишади, август ойида, мевага кирганда ҳосил шохларини қайчилаб кесиш ҳоллари учрайди. Умуман ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Ҳолбуки, Чирчиқ соҳилида яйловлар кўп: чаканданинг ўсиши ва кўпайиши учун жуда яхши шароит яратса бўлади. Ўрмон хўжалиги ходимлари бу ўсимликнинг камайиб кетаётганига асло эътибор бермаётганликлари таажжубланарлидир.

Тожикистонда бир хонадонда бўлдик. Дастурхонга бодом, ёнғоқ, майиз ва писта тўкиб ташланган эди.

— Сизларда булар мўл экан-да, — деб қизиқсиндик.

— Меҳмонлардан яшириш одобдан эмас. Ҳаммасини, гапнинг рости, бозордан олиб келамиз. Бизда ёнғоқ, бодом, писта дарахтларини бехосият дейишади.

— Нега?

— Ёнғоқ эккан киши ёнғоқ ҳосилга киргунча оламдан ўтади деган ривоят бор. Конибодомда бодом, тоғ олди ва тоғлиқ қишлоқларда, масалан, Ёнтоқ ва Бўстонда ёнғоқ дарахти йўқлиги сабаби, эҳтимол, шундандир.

Ўшанда беихтиёр Тошкентдаги Мевазор, Олмазор, Бодомзор массивларини эсладим. Бодомзорда бодом дарахти қолдимикин? Олмазор массивида қурилишлар вақтида кесилиб кетган.

Республикамиз пойтахтида доривор, ширин-шарбат балх тутлари камайиб кетаётганини нормал ҳол деб қараш мумкинми? Ҳар йили пилла қурти боқиш мавсумида шаҳар атрофи районларининг пиллачилари кесиб кетган сон-саноқсиз тут дарахти ҳосил қилмай йўқола бораётганига колхоз ва совхоз раҳбарларидан ҳисоб талаб этадиган пайт келди, ахир! Чунки улар қир-адирларга тут кўчати экиб, парвариш қилиш ўрнига шаҳардаги тутларни қийратишяпти.

Ўтмишда шоликорлик билан шуғулланган Тошкент областининг кўпчилик районлари аҳолиси паркентлик соҳибкорлардан бир кепчик шолига бир кепчик узум алмашиб истеъмол қилганларининг гувоҳимиз. Мана, ҳозир Тошкент областининг деярли ҳамма колхоз ва совхозларида, ҳар бир хонадонда Паркентда етиштириладиган ҳамма узум навлари билан бахслашадиган токлар ўстирилмоқда.

Демак, ёнғоқ, писта, бодом, жийда каби «бехосият» дарахтларни кўпайтириш мумкин. Аллакимлар томонидан тўқилган асоссиз гапларга писанд қилмай ота-боболаримиз озмунча ёнғоқзорлар, бодомзорлар барпо этишмаган-ку, ахир. Уларнинг энг яхши анъаналарини қўллаб-қувватлаш, ўлкамизни боғ-роғларга буркаш пировард натижада ўғил-қизларимиз, келгуси авлодлар ҳақида ғамхўрлик қилишдир. Негаки, яхши иш, яхши удум қатори боғ-бўстонларни ҳам уларга мерос қилиб қолдирамиз. Шунда улар биздан ўрганиб, дарахт бехосият бўлмайди дейдиган бўлишади.

Раҳматулла ИСҲОҚОВ.

ЎЗБЕКИСТОН — БУТУНИТТИФОҚ ВИСТАВКАСИНИНГ ҚАТНАШЧИСИ

Бокуда очилган Бутуниттифоқ мўйқалам асарлари виставкасига ўзбекистонлик рассомларнинг ўттизта асари тақдим этилди. Георгий Чиганов, Марат Содиқовнинг қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларига бағишланган туркум асарлари, Владимир Антоновнинг «Индустриал Ўзбекистон», Георгий Кимнинг Самарқанд тўғрисидаги асарлари республика ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади.

Озарбайжон пойтахтида бошланган VII Бутуниттифоқ виставкаси бошқа қардош республикаларга, сўнгра эса чет мамлакатларга юборилади.

(ЎзТАГ).

ҚАДР

Медицина хизмати юксак тараққиёт мезонларидан ҳисобланади. Республикамизда меҳнаткашлар сиҳат-саломатлигини муҳофаза этиш, малакали тиббий ёрдам кўрсатиш, касалликларнинг олдини олишда катта ютуқларга эришаётган, энг сўнгги медицина техникаси билан жиҳозланган шифохоналар кўп. Тошкентдаги Абу Али ибн Сино номли 1-шаҳар клиник касалхонаси ана шулардан биридир.

Шифохонанинг 1800 кишилик коллективи тиббий стационар ёрдам сифатини оширишг, иш вақти, медицина асбоб-ускуналари ҳамда беморларга аталган ўринлардан янада оқилона фойдаланиш, диагностика ва даволашнинг янги методларини амалиётга жорий этишда ибрат кўрсатмоқда.

Анъанавий байрам — Медицина ходимлари куни арафасида коллектив ҳаётида яна бир ажойиб воқеа бўлди. 1983 йилги Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиби сифатида шифохонага СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва медицина ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи топширилди. Шу муносабат билан ўтказилган тантанали йиғилишда Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, кекса шифокор Л. Мартемьянова, медицина ҳамшираси Г. Мирбобоева, бўлим мудири Р. Мухторова, шифохона бош врачи Қ. Ризаев ва бошқалар меҳнатларининг бу даражада эътироф этилиб, қадрланганлиги учун партия ва ҳукуматимизга миннатдорчилик билдирдилар.

Р. ҚОСИМОВ.

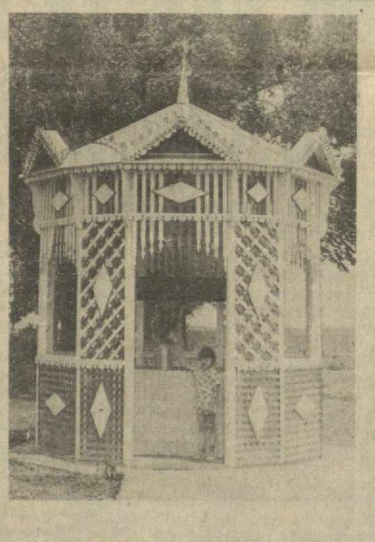

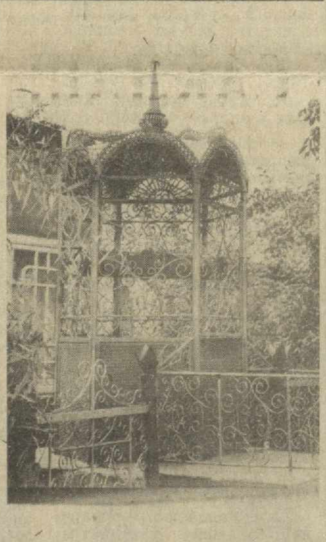

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

МОЛДАВИЯ ҚУДУҚЛАРИ

Қардош молдован халқи бу йил Молдавия ССР ва Молдавия Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигини нишонлайди. Молдавия совет халқларининг дўстона оиласида экономика, маданият ва фанни ривожлантиришда салмоқли ютуқларга эришди. Молдован халқи ажойиб боғлари, гўзал узумзорлари, нурафшон қишлоқлари билан бирга инсон қўли билан яратилган табиатнинг жонли ёдгорлиги — қудуқлари билан ҳам ҳар қанча фахрланса арзийди. Ҳа, молдован усталарининг беқиёс истеъдоди ана шу қудуқларни жиҳозлаш ва безашда бутун борлиғи билан намоён бўлди. Чунки, Молдавиядаги қудуқларни ҳақиқий ижод меваси, меъморчилик обидалари, деса бўлади. Негаки, қардош республика пойтахти — Кишинёв шаҳридан хоҳ шимол, хоҳ жануб, хоҳ ғарб ёки шарққа қараб юрманг, ҳамма жойда сизни қудуқлар қутлаб тургандай бўлади. Улар йўл четида, далалар ўртасида, қишлоқ аҳлининг ҳовлиларида жойлашган бўлиб, инсоннинг ўзини ўраб турган барча нарсаларга муҳаббати рамзи сифатида қад кўтариб турибди. Бу қудуқларни соатлаб томоша қилсангиз ҳам чарчамайсиз, шундай ноёб гавҳарларни яратишга қодир инсон ақл-заковатига таъзим қиласиз. Ҳар бир киши туғилиб ўсган жойида из қолдириши керак, дейилади молдован нақлларидан бирида. Агар у ўзини ҳурмат қилса, фарзандларини ниҳол ўтқазиш ва қудуқ қазишга ўргатиши лозим. Шунинг учун ҳам қудуқ қазиб, уни санъат ва меъморчилик асарига айлантираётганлар номи асрлар оша яшаб келяпти. Ион қудуғи, Штефан қудуғи, Василий қудуғи... Миннатдор халқ бу номларни асло унутмайди. Бу номлар тилдан-тилга, дилдан-дилга ўтиб келмоқда. Шунингдек, Дмитрий Кантемир қудуғи, Михай Эминеску қудуғи, Суворов қудуғи, Пушкин қудуғи ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Одамлар қудуқлар қазиб, уларни ўзларининг ардоқли фарзандлари номи билан аташган. Бу қудуқлардаги сувнинг ўрнини ҳеч қандай ичимлик боса олмайди.

Чунки, сув — ҳаёт демакдир.

А. Мунтяну (Кишинёв) фотолари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

16 ИЮНЬ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.35 — Ҳужжатли фильмлар. 10.20 — Спортлото. 10.30 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 11.00 — Концерт. 11.30 — Телефильм. 12.00 — Қадимий қўшиқлар ва романслар. 12.25 — Ғолиблар. 13.40 — Фильм-концерт. 14.05 — Тележурнал. 14.35 — Концерт. 15.05 — Дунё воқеалари. 15.20 — Кич кинтой Мукнинг саргузаштлари. Бадиий фильм. 16.30 — Сиёсий шарҳловчи Ю. А. Летунов суҳбати. 17.00 — И. Гайдн Симфония. 17.35 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 18.35 — Халқ хорларининг II Бутунроссия кўриги. 19.20 — Тинчликни сақлаш Совет комитетининг раиси Ю. Жуков суҳбати. 19.50 — Мультфильмлар. 20.20 — Раиснинг туни. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 23.05 — Акробатика бўйича СССР кубоги. 23.50 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.35 — А. Паустовский. Хотиралар ва учрашувлар. 10.20 — Тонгги почта. 10.50 — Боғлар ва хиёбонлар. 12.00 — Ҳужжатли фильмлар. 12.40 — «Оберон» операсига ёзилган увертюра. 12.50 — Кинопанорама. 14.30 — Арманистон телевидениесининг программаси. 15.40 — Саёҳатчилар клуби. 16.40 — Концерт. 17.00 — Мультфильмлар. 17.30 — Халқаро обзор. 17.45 — Концерт. 18.30 — Здоровье. 19.15 — Теннис. СССР—Монако. 20.00 — Музикали киоск. 20.50 — Цирк майдонида. 21.30 — Время. 22.05 — Қўш овоз учун куй. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.25 — Шунчаки ҳазил. 11.25 — Ҳовлимиздаги стадион. 11.55 — Кинoредакция почтасидан. 12.40 — Оилавий турмушдан саҳналар. Бадиий фильм. 14.05 — Ота-оналар университети. 14.35 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 18.10 — Мактаб ўқувчилари учун. Мўъжизалар оламига саёҳат. 19.00 — Давр — менинг тақдиримда. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Бузилмас иттифоқ. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Бузилмас иттифоқ (давоми). 21.30 — Время. 22.05 — Ғўза парваришига — аъло сифат. 22.20 — Эртага — премьера. 17.50 ва 21.30 — **Тожикистон телевидениесининг программаси.**

17 ИЮНЬ, ЯКШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Ҳужжатли фильмлар. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — Здоровье. 12.45 — Тонгги почта. 13.15 — Ҳамма нарсани билишни истайман. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Музикали киоск. 15.00 — Болалар учун телевизион фильмлар. 16.05 — Музей ва кўргазма заллари бўйлаб. 16.25 — Мультфильм. 16.35 — Саёҳатчилар клуби. 17.35 — Вугун — медицина ходимлари куни. 17.50 — Хатларингиз асосида. 18.35 — Халқаро панорама. 19.20 — Концерт. 19.55 — Фильм-спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — Оқшом тароналари. 22.35 — Футбол шарҳи. 23.05 — Телефильм. 23.25 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг. 9.15 — Ҳужжатли фильмлар. 9.35 — Концерт. 9.55 — Рус тили. 10.25 — Телефильм. 10.55 — Концерт. 11.35 — Телефильм. 11.55 — Дўстларимиз премьералари. 12.25 — Ҳайвонот оламида 13.25 — Сизнинг хонадонингиздаги гуллар. 13.40 — Стадион ҳамма учун. 14.10 — Бошқирд асали. 14.25 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 14.55 — Ҳужжатли фильм. 15.05 — Машҳур совет ижрочилари — Ленин мукофотининг лауреатлари. 16.35 — Мультфильм. 16.40 — Уч карта. Фильм-балет. 17.50 — Телефильм. 18.10 — Музей ва кўргазма заллари бўйлаб. 18.45 — Болалар хори куйлайди. 19.15 — Икки капитан. Бадиий фильм. 5-серия. 20.50 — Теннис. СССР—Монако. 21.30 — Время. 22.05 — Гиппократ қасами. Бадиий фильм. 23.30 — Спидвей бўйича жаҳон чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.25 — Экранда кинокомедия. Қишлоқ изқувари. 11.45 — Мультфильм. 12.00 — Қувноқ стартлар. 13.00 — Ҳужжатли кино экрани. 13.45 — Ўзбекистон спорти. 14.15 — Ешлик. Оталар сўзи — ақлнинг кўзи. 15.15 — Реклама. 18.00 — Мультфильм. 18.15 — Болалар учун. Ўйлаб топ. 18.55 — Илмий-оммабоп фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Оламга саёҳат. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ягона оилада. 21.30 — Время. 22.05 — Марҳабо талантлар

РАДИО

16 ИЮНЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Куйлардан қўшиқларга. 10.15 — Дутоналар. 13.30 — Ишлаб чиқариш илғорлари учун музикали программа. 17.00 — Музикали эшиттириш. 18.15 — Халқаро кундалик. 18.30 — Қишлоқ стадионида. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Коммунистик ва ишчи партиялари Халқаро кенгашининг 15 йиллигига. 21.10 — Шанба оқшомида. 22.30 — А. Бобожонов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 21.10 — Футбол бўйича СССР чемпионати.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.